Nagyvárad 1911. XVII. évfolyam 202. szám. Vasárnap, szeptember 3.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL
POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apácza-utcza 3.
A szerkesztőség kéziratok visszaadásáról vagy megőrzésére nem vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
Egyes szám ára 8 fillér.

Nagyvárad pénzügyi helyzete.

Az 1910. évi zárszámadás.

Már több izben foglalkoztunk Nagyvárad város 1910. évi zárszámadásával. A város törvényhatósága a szeptemberi közgyülésen foglalkozik ezzel a beszámolóval, amely amig egyrészt eklatáns igazolása Nagyvárad rohamos fejlődésének, másrészt biztató jel a jövőre nézve, hogy képesek leszünk mindazokat az intézményeket, a haladás által kivánt szükségleteket létesiteni és teljesiteni, amelyek egy modern városban elengedhetlen kellékek.

A zárszámadásoknál már bevett szokás, hogy alig vizsgálják s hallani is lehet olyan kijelentéseket, miszerint nem érdemes velük foglalkozni bővebben, mert ugy sem lehet változtatni már a megtörtént dolgokon, hanem majd a költségvetésnél veszik kritika alá a városi tanács gazdálkodását. Pedig éppen a zárszámadás az, amiből meg lehet állapitani a város anyagi helyzetét és a tanács gazdálkodását.

Az 1910. évi zárszámadásra önérzettel mutathat a városi tanács, mert tulszárnyalta a legvérmesebb reményeket is.

Lukács Ödön városi tanácsnok nagyobbszabásu exposét készitett, amelynek kiséretében mutatja be a zárszámadást a törvényhatóságnak. Ez a munka is igazolja azt a kiváló szaktudást, körültekintést, amelyet Lukács Ödön minden munkájánál tapasztaltunk.

Az érdekes exposéból közöljük a következőket:

Városunk házi pénztárának s az abban kezelt alapok és alapitványoknak 1910. évi zárószámadása pénzügyi helyzetünk consolidátióját, háztartásunk megszilárdulását igazolja. A bevételeket és kiadásokat szembeállitva, a házipénztár 1910. évi kezelésének bruttó pénztári maradványa 124 897 korona 97 fillér. E pénztári maradvány még növekedik, ha számitásba vesszük azokat a követeléseket, amelyeket a házipénztár előlegezései folytán a különböző alapokkal szemben felállithat. E követelések a pénztári maradványt 84.063 korona 62 fillérrel szöktetik fel, ugy, hogy a házipénztár nettó pénzmaradványa 1910. december hó 31 én 208 961 korona 59 fillér.

Nem várt pénzügyi eredmény ez, s annál örvendetesebb, mert azon bevételi tényezők eredményezték, amelyek produkáló képessége a város életmüködésétől függ, s igy elmondhatjuk, hogy azt a produktiv városi élet önerejéből teremtette meg, s ezzel a városi háztartásnak a haladáshoz nélkülözhetetlenül szükséges teherbiró képességet vissza is adta.

De nemcsak ezen általános áttekintés igazolja háztartásunk rendezett voltát, de megnyugvás szerezhető, ha az részeiben is akár alaki, akár anyagi szempontból vesszük birálat alá.

A zárszámadás világos és mindent felölelő összeállitásával lehetővé akartuk tenni, hogy a törvényhatóság háztartásunk minden részletébe bepillanthasson, minden mozzanatát megismerhesse és megbirálhassa.

Ugy a bevételeket, mint a kiadásokat a legnagyobb részletességgel feltárjuk és indokoljuk s ezzel háztartásunk alaki rendezettségét igazolni kivánjuk.

Az alaki rendezettség megkönnyiti háztartásunk anyagi birálatát. Az előterjesztett zárszámadás mindenekelőtt igazolja gazdálkodásunk törvényszerüségét. Kiadást csak megengedett cimeken tettünk, bevételt pedig csak a részünkre szabályszerüen kijelölt forrásból meritettünk. Mig azonban a rendes kiadások megszabott kereteit csak 22.272 korona 39 fillérrel, a rendkivüli kiadások előirányzatát pedig 44.948 koronával s igy a rendes és rendkivüli kiadások 2.356,299 korona előirányzatát még 3 százalékkal sem léptük tul, addig csak a rendes bevételeknél 254,882 korona bevételi többletet biztositottunk, tehát az 1.853,580 korona rendes bevételi előirányzatot közel 15 százalékkal meghaladtuk. E számadatok pedig kétségtelen bizonyitékot szolgáltatnak amellett, hogy a kiadások megtételénél kellő takarékossággal jártunk el, a bevételi források kiaknázásánál pedig köteles buzgóság vezetett bennünket.

A jelentékeny bevételi többlet még azon kedvezőtlen kritikára sem szolgálhat alapul, hogy az 1910 évi költségelőirányzat készitésénél nem volt meg gazdasági erőforrásainknak illetve gazdaságunknak helyes ismerete.

— Mig tehát a bevételek scrupulosus számbevétele a praeliminare hátrányára nincs, addig azon tény, — a melyet az előttünk fekvő zárszámadás igazol, hogy t. i. az összes várható kiadásokat számbavettük és pedig kellő mértékkel — határozottan az 1910. évre készitett háztartási tervünk jósága mellett bizonyit, s igy őszinte meggyőződéssel állithatjuk, az 1910. évi háztartásunk határozott tervre alapittatott, s annak készitésénél meg volt gazdaságunk helyes ismerete.

A tekintélyes pénztári maradvány következetes és céltudatos takarékosságunk eredmé-

„TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

Édes anyámnak.

Édes anyám lelkem, aranyos egy szentem,
Ne sirasson engem
Hogy itt lenn maradtam az élet porában,
Szegény lelkész vagyok munkás gyári népek
Kicsiny falujában.

Ne sirasson engem, hogy fölebb nem vittem,
Igy rendelte Isten.
Az volt szent végzése, hogy itt nyomorogjak,
Szegény népek között éljem át a sorsát
Az apostoloknak.

Tudom, mást remélett, másról álmodozott,
Mikor papnak adott.
Hitte, majd felszököm az élet ormára,
S a bőség szarvából csak ugy hull az áldás
Hirneves fiára.

Házam kis királyság, kincsek háza lészen,
És én a szegényen
Örömmel segitek; javam dusan osztom,
A hol áldozatra szólit a kultura
Vagy a megszorult hon.

Lássa, nem igy történt. Sorsomnak könyvébe,
Isten ő felsége
Szegénységet irt be s falusi kis fészket;
A hol nem a hirnév fényes napja süt rám,
Hanem gondok tépnek . . .

De azért én lelkem, édes anyám szentem,
Ne sirasson engem.
Itt is ad örömöt az én hivatásom;
Az apostolságban lelkemnek gyönyörét
Itt is feltalálom.

Igaz, nincs aranyam a szegény számára,
De, Istennek hála,
Van a mi többet ér a föld aranyánál,
Egy csoda forrás ez, mely életet szépit
És lelkeket táplál.

Az Ige ereje, a vigaszt hozó hit,
Ez a forrás ömlik
Lelkem csatornáin a szükölködőkre
S ők, mint a szomjú föld az ég harmatától
Erőt nyernek tőle.

Életet formálok, lelkeket gyurok át,
S a Krisztusi mintát
A föld népe között veritékkel osztom,
Hogy mindenik kapja, apraja és nagyja,
Ez atyai gondom.

Szép élet ez nékem; igaz gyönyörüség
A munka s veriték.
Hirnév, gazdagságért nem vágyódik lelkem;
De mért is vágyódnék? — Az igaz apostol
Lent él az szegényen.

Azért hát galambom, édes anyám szentem,
Ne sirasson engem.
Hogy itt lent maradtam az élet porában,
Szegény lelkész vagyok munkás gyári népek
Kicsiny falujában.

Kovács József.

Felülmulhatatlanok tartósságban a Moskovits-féle **anatómiai gyermekcipők.**

Elárusitás: Gyári fióküzletben Kossuth Lajos-utca 5. szám. TELEFONSZAM: 834.
és a Fő-u. fiókban ideiglenesen szeptember 5-ig Rákóczi-út 5. sz. alatt Weiszlovits-házban, Huzella M. üzletével szemben. TELEFONSZAM: 687. ▬ TELEFONSZÁM: 687.

ménye, a melyre a jövőben is a legerősebb elhatározással fogunk törekedni. Az igy nyert anyagi erő készlettel akarjuk megkönnyiteni ama sokféle igény kielégitését, a melylyel e város minden téren való fejlődése előhozakodik.

Ezen igények kielégitésétől pedig a törvényhatóságot a költségek nagysága nem szokta visszariasztani. A háztartás megszabbott keretei nem feszélyezik, s ezeken kivül a legutóbb is 177,403 korona és 49 fillérre menő kiadás megtételét határozta el.

Ennek kifizetését a törvényhatóság a pénztári maradványra utalta. — Az óvatos praeliminare, és a takarékos gazdálkodás, nagyon megkönnyitette tehát a háztartás vitelét. Ez a tapasztalat tehát a jövőben is arra fog utalni bennünket, hogy pénzügyi politikánk eddig követelt irányától el nem térve, költségvetésünk rugalmasságát fentartsuk, s háztartásunkat a tartalék készletektől teljesen meg ne fosszuk.

Kielégitő eredményhez jutunk különben, ha az 1910. évi zárószámadást a moralis tartalom nézőpontjából vizsgáljuk is. A 3.566,895 korona összkiadásból a közigazgatási személyi és dologi kiadások 683,703 koronát emésztettek fel, az administratió egyéb szükségletei mint például, tüzoltói kiadások, mértékhitelesités, nyug- és kegydijak, 57,761 koronát igényeltek s igy az administratió összköltségei 741,464 koronát vettek igénybe, vagyis az összkiadásból alig 21 százalékot.

Ellenben közcélokra kiadatott összesen 1.950,691 korona.

Az összkiadásnak tehát 55 százaléka városunk fejlesztését szolgálja. Ezeken kivül a városi háztartás a mult évben burkolatlan utcák kavicsolására 7958 koronát, hidak és átereszekre 1527 koronát, burkolatok készitése és fentartására 60,973 koronát, utca tisztitási eszközökre 7295 koronát, nyilvános illemhelyek fentartására 3140 koronát, csatornázásra 317,557 koronát, Pece és Aduna patakok szabályozására 339,600 koronát, Polgári leányiskola épitésére 86,691 koronát, Körösparttal épitésére 108,829 koronát forditott.

Igazolják e számadatok, hogy a mult évi bevételeinkből nemcsak a köznapi szükségleteinket elégitettük ki, gazdálkodásunkkal közigazgatási szervezetünknek nemcsak egyszerü vegetatióját tettük lehetővé, hanem olyan nagyobb alkotások költségeit is fedeztük, amelyek városunk fejlődését, előrehaladását előmozditani vannak hivatva.

Szinte kinálkozik az alkalom, hogy az előttünk fekvő zárszámadás adataiból következtetést vonjunk a multra, de a legközelebbi jövőre nézve is.

Leplezetlen örömmel állapithatjuk meg, hogy az a fejlődés, amely városunkat előkelőbb positióra emelte — nagy anyagi erőt termel a fejlődésének feltételeit maga a produktiv városi élet önerejéből teremti meg és csak ritkán és akkor is mérsékelt erővel kell támogatására sietni.

Ezen agitálásnak, ez életerős industriának bizonyitékát adja az 1910. évi zárszámadás is. Ennek adatai szerint legujabban is 1.150,506 korona értékü befektetéssel gyarapitottuk a város vagyonát, munkáltuk fejlődését s ezen összeg annuitásának teljes összegére anyagi erőink természetes növekedése nyujtott fedezetet.

S ha pedig keressük, hogy melyek azok a források, amelyek háztartásunkat eddig oly eredményesen táplálták s növekvő erejökkel a jövőben táplálni hivatva lesznek, akkor látjuk, hogy ezeket leginkább a magán gazdasági termelés hozza létre és csekély számban vannak olyanok, melyek városi vagyonból erednek.

A községi pótadó, kövezet és vásárvám, javadalmak és jogokból eredő jövedelmek az utolsó esztendőkben oly jelentékeny emelkedést mutatnak, hogy megnyugvással tekinthetünk városunk jövője elé s minden pénzügyi illuzió nélkül bizalommal lehetünk az iránt, hogy gazdasági vagy politikai válságot számitásba nem véve, a mérsékelt haladás költségeit fedezni képesek leszünk, anélkül, hogy adózó polgárainknak a jelenleginél erősebb megterheltetéséhez kellene igényt formálnunk.

A néppárt a kormány ellen. A néppárt eddig nem vett részt a véderőjavaslatok elleni harcban. Gróf Scherr-Toss a néppárt nevében mondott beszédet a javaslat ellen, de ez inkább csak elvi deklaráció volt és sem a maga, sem a néppárt nevében határozati javaslatot be sem terjesztett. A vitában sem vett kivüle részt a néppárt egyetlen tagja sem. Ilyen előzmények mellett nagy érdeklődést keltett, hogy ma egyszerre Molnár János, Huszár Károly, Szmrecsányi György és Haller János neve megjelent a szónokok listáján.

Egy ujságiró megkérdezte Huszár Károlyt, hogy mit jelent az, hogy a néppártból egyszerre négyen is feliratkoztak?

Huszár Károly a következőket felelte:

— A néppárt is teljes erővel részt kiván venni a harcban. A Khuen-kormány koporsójára mi is hajitunk göröngyöket.

— A technikázásban is résztvesz a néppárt?

— Valószinüleg igen. De ez még nem befejezett dolog.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 2.

Návay Lajos alelnök fél 11 órakor nyitja meg az ülést.

Felolvassák és észrevétel nélkül hitelesitik a mult ülés jegyzőkönyvét.

Elnök bemutatja a temesvári Gazdasági Egyesületnek beadott kérvényét a Montenegróval kötött szerződésről szóló törvényjavaslat tárgyában.

A Ház a kérvényre vonatkozólag elfogadja az elnök javaslatát, mely szerint tétessék az a Ház asztalára a törvényjavaslattal való együttes tárgyalás végett. Bemutatja Szolnok-Doboka vármegye, továbbá Debrecen város közönségének feliratát a képviselőház jelenlegi tanácskozási módja ellen, Csongrád vármegye közönségének feliratát a választói jognak demokratikus irányban való fejlesztése iránt, Hódmezővásárhely közönségének feliratát az egyesülési jognak törvénybe iktatása végett, a Temesvármegyei Gazdasági Egyesületnek beadott kérvényét az argentinai husbehozatal ellen.

Javasolja, hogy a feliratok és a kérvények előzetes tárgyalás és jelentéstétel kötelezettsége mellett adassanak ki a kérvényi bizottságnak.

Bemutatja végül Hódmezővásárhely város közönségének feliratát a katonai terhek emelése ellen.

Vasárnapról-vasárnapra.

Iskolák táján.

Most szeptember hó első napjaiban különösképen megváltoztatják a városok képét az iskolák. Valami szokatlan élénk, zsibongó mozgás váltja fel a nyári vakáczió szürke csöndjét és mintha ez a sürgő-forgó zsibongás hasonlitana a dolgos, szorgalmas méhek döngicséléséhez. Ma megfigyelem az utcát, az iskolák táját és a mindennap látott, megszokott helyeknek valami ujszerü varázsa nyilik meg szemeim előtt. Ma erőteljesebb, gyorsabb, tüzesebb a város vérkeringése, mintha a falusi levegő egy kicsit felfrisitette volna.

Egészséges, piros arcu, élénk szemü nebulókat látok az iskolák táján, akik belenevetnek a lelkembe, vidám kacagással töltik meg a lelkemet.

Ezt-el nézem őket, az ujakat, a kezdőket. Félénk, drukkoló kiváncsisággal, de önérzetesen kidüllesztett mellel mennek azokba a nagy-nagy épületekbe, amelyekben egészen uj, még eddig ismeretlen világ tárul nemsokára a szemeik elé.

Most vannak éppen a küszöbön és olyan eddig soha nem érzett érzések fogják meg a lelkiüket. Minden olyan uj, olyan különös, olyan vonzó most nekik, a szivük hevesebben dobog, mikor belépnek, de nemsokára büszkeséggel, azzal az édes, megfigyelni való diákbüszkeséggel jönnek ki, — megvolt a beiratás és most kiváncsi buzgalommal vizsgálják a könyveket, amelyekből a tudományok özöne néz feléjük, szinte előre félnek tőle.

Mennyi uj diák, mennyi uj remény, mennyi ambició egy csomóban.

S mennyi tervezgetés, a szülők messze jövőbe nyuló rózsaszinü tervei.

Más kép tárul elém. Ott ülnek, ott görnyednek az ócska, agyonfaragott padokban hosszu öt órán keresztül. Keresem az erőteljes, vidám pirosságot. Nem látom sehol. Helyét unott és fáradt sáppadtság foglalja el; mikor szellemileg és testileg békóba bilincselve rázzák le magukról azokat a tárasztó órákat, amelyeken — majd egyszer később — fogják tapasztalni, nem tanultak semmi hasznosat és szükségeset.

Nem akarok igaztalan, sötét szinekkel festeni, ezt nem akarom állandó, soha nem változó képnek rögziteni, inkább olyan mozi-kép ez, melyet felvált sokszor egy-egy »vidám jelenet« . . . Csak ez a »mozi-kép« azért állandóan kisért.

Milyen sokan indulnak a nagy és fárasztó utra és milyen kevesen érnek fel a magaslatra, ahova ki van tüzve az érettségi zászlója. Hogy háromnegyedrész lemarad. Es akik felérnek, azok sem ugy és olyan tudással és általános müveltséggel lépnek az életbe, mint a hogy várná és szeretné az ember és kivánja a kultura százada. Távol áll tőlünk, hogy e helyen a vonal alatt — pedagogiai és tanügyi fejtegetésekbe bocsátkozzunk, de a baj két oka önkéntelenül is előttünk áll: egyik a szülői hiu és elfogult tervezgetés, másik a bürokratikus tanterv.

Szükség van már a középiskolák reformjára, ezt talán maguk a tanárok hangoztatják a legtöbbet, mert ők maguk igazán nem okai annak, hogy ma a középiskolák kivánni valót hagynak hátra.

Es ha elgondoljuk, hogy emiatt mennyi sok ifju energia vész el, forgácsolódik szét, a magyar kultura kárára, akkor már elmulik az a jóleső érzés, mely ezeket a kulturát előrevinni tudó, nagy energiákat magukban biró kis embereknek a látása kelt . . .

La Ly.

Reggelizés előtt félpohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorbajosoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserüviz

Az elrontott gyomort 2—3 óra alatt teljesen rendbehozza. Kis üveg 40 fill. Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszertárban és jobb füszerüzletben.

Hock János az elnöki előterjesztéssel szemben minden egyes feliratra vonatkozólag ellenindítványt nyujt be, amely szerint a feliratokat a különböző bizottságokhoz kivánja utaltatni.

Elnök jelenti, hogy minden esetben 20—20 nál több képviselő névszerinti szavazást és egyuttal annak a következő ülésre való halasztását kéri. Ily értelemben rendelkezik.

Felolvassák ezután az interpellációs könyvet. A bejegyzett interpellációk a következők:

1. **Szmrecsányi** György a belügyminiszterhez — a lublói szolgabirónak Beszkid Antal képviselővel szemben követett erőszakoskodása és hivatalos hatalommal való visszaélése tárgyában.

2. **Ábrahám** Dezső a belügyminiszterhez — Vidra Imre letartóztatása tárgyában.

3. **Szmrecsányi** György a kormányhoz — a magyar aviatikusok segélyezése tárgyában.

4. **Ábrahám** Dezső a honvédelmi miniszterhez — a fiumei térparancsnok német nyelvü átirata tárgyában.

5. **Beck** Lajos a belügyminiszterhez — a »Nap« videki kolportázs jogának megszüntetése tárgyában.

Az interpellációkra a Ház fél 1 órakor tér át.

Következtek napirend szerint a mai ülésre halasztott névszerinti szavazások; amidőn is a Ház ugy Csongrád vármegye, mint Pancsova város közönségének feliratairа vonatkozó elnöki előterjesztést határozatokká emelvén, elvetette Bikády Antal ellenindítványait.

Az idő előrehaladván, elnök megállapitván a következő ülés napirendjét, a Ház áttért az interpellációkra.

Abrahám Dezső nincs jelen, igy interpellációja elmarad.

Az aviatika segélyezése.

Szmrecsányi György: A magyar aviatika segélyezését kéri a kormánytól. Hivatkozik a külföldi példákra, ahol az államok százezreket költenek az aviatika fejlesztésére, mert a nemzeti ügynek tekintik azt. Ismerteti a magyar aviatika sajnálatos viszonyait és utal ismét a külföldi viszonyokra, hol állandó kormánysegélyben részesülnek a versenyzők, csakhogy minél jobban oldhassák meg a repülés nagy problemáját. A francia pilóták már óriási eredményeket értek el. Németországban az aviatikus egyesületnek egy milliónál több tagja van.

Sümegi Vilmos: Ott nincs osztrák császár! (Zaj.)

Dániel Gábor: Nem kell mindenből politikát csinálni!

Rosenberg Gyula: Sümeginek veszünk egy repülőgépet. (Élénk derültség.)

Szmrecsányi György: Azt hissi, hogy nálunk az aviatika csak a társadalom indolenciája miatt nem fejlődött. Es épen ezért kéri a miniszterelnököt, mint belügyminisztert, hogy az ezen megérthetetlen indolencia ellensulvozása céljából a közel jövőben megalakuló Országos Repülőszövetség alapszabályait, — melyek hozzá kerülnek jóváhagyás végett — minél előbb intézze el és helyez e kilátásba a szövetségnek az állam részéről való segélyezését. Kéri egyben a miniszterelnököt, hogy ha már erkölcsi támogatásban akarja részesiteni a magyar aviatikát, ne forgácsolja szét ezt a támogatást, hanem aa Aero Club utján inditson társadalmi akciót. Az Aero Club jelenlegi helyzete miatt nem tudja az aviatikusokat segélyezni ugy, hogy azok az önfeláldozó fiatal emberek, akik nálunk aviatikával foglalkoznak, a legnagyobb nyomorban élnek. Utal Kvasz helyzetére, akiről már megirták a lapok is, hogy télen nyáron a hangárja körüli kukoricásban kénytelen élni és ha hust akar enni, kénytelen magának varjut lőni a mezőn.

Pilóta iskola felállitását kéri, hogy ifjainknak ne kelljen ennek hiján Bécs-Ujhelyre menniök. Székely Mihály és egyuttal az összes magyar aviatikusok kormánysegélyben való részesitését. Kéri a képviselőket, hogy a saját kebelükben is inditsanak gyüjtést ezek érdekében. (Helyeslés.)

Khuen Héderváry miniszterelnök kijelenti, hogy az eddigi kevés érdeklődésnek a magyar aviatika sikertelensége volt az oka. A már mutatkozó sikerek azonban arra indittatják a kormányt, hogy minden tekintetben a legmesszekbmenő támogatását nyujtsa.

Beck Lajos A Nap előfizetett példányainak elkobzása ügyében interpellált.

Székely Ferenc kijelenti, hogy a vizsgálatot megfogja inditani.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Mikor a város hanyag.

A közegészségügyi bizottság ülése.

A közegészségügyi bizottság tegnapi ülésén erélyes megrovás hangzott el Nagyvárad városa ellen, hogy amig a polgárság a köztisztaság kérdésében igyekszik a hatóság rendelkezéseinek eleget tenni, addig a város az utcákat botrányos állapotban hagyja s éppen nem jár elől a jópéldával. Három év óta veszekednek a köztisztaság kérdése felett, addig pedig piszkos az utca.

Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága dr Grosz Menyhért elnöklete alatt tartott ülésén először a thermochemiai intézet szervezéséről és működéséről alkotott szabályrendelet-tervezetet tárgyalták és némi módositással elfogadták.

A fertőző betegségek.

Dr *Nemes* Aron tb. főorvos jelentést tett a fertőző betegségek agusztus havi állapotáról. E szerint augusztusban előfordult: difteritisz 6 esetben, vörheny 14 esetben, 2 halálozással, tifusz 18 esetben, 1 halálozással, hökhurut 2 esetben és kolera nostras 1 esetben, amelyet ázsiai kolerának vettek.

Védekezés a kolera ellen.

Ezután a kolera elleni védekezésről tett jelentést a főorvos helyettes. Dr Blum orsz. közegészségügyi felügyelő itt járt, megvizsgálta a várost, hogy miként van végrehajtva a miniszter rendelete a kolera elleni védekezés tekintetében.

Egyes dolgokat kifogásolt az orsz. kolerabiztos, de általánosságban meg volt elégedve a köztisztasági állapotokkal. Egyes szeszgyárakban sok trágya volt felhalmozva; a széna-piacon szintén sok a trágya, ezeket el kell takaritani. Kifogásolta a Párispatakot, a külvárosi utcák folyókáit. Egyébként a piacot, egyes hentes és pékboltot meg is dicsért. Intézkedett a rendőrség, hogy a kifogásolt dolgokat megszüntesse. A szemétkihordás körül renitens házigazdák terhére a rendőrség takarittat. A folyókák sürgős kikövezését is kérte a rendőrség.

Gerő Armin rámutat, hogy a rendőrség szigoru intézkedéseket foganatositott s nagy munkát végzett. Örömmel jelenti, hogy különösen a szegényebb lakosság mindent megtesz a köztisztaság érdekéből, de a város részéről nem tapasztalja, hogy jó példával járna elől; az utcák piszkosak, porosak, nem locsolják. Három évig veszekedtek a tanácsban, hogy miként rendezzék a köztisztaság kérdését, Most szabályrendelettervezetet csináltak. Irjon át a szakbizottság a városi tanácshoz, hogy még e hó folyamán vigye dülőre a köztisztaság kérdését, mert a mai állapot türhetetlen.

A főkapitány inditványát elfogadták.

A fertőző betegek szállitása.

Ezután dr *Grósz* Menyhért elnök emlitette fel azt a botrányos állapotot, hogy a fertőző betegeket sokszor egy fél, sőt egész napig nem lehet beszállitani a járványkórházba, mert nem állanak rendelkezésre a szükséges lovak. Pedig a lovak tartásához az állam is hozzájárul, mégis másra használják. Ebből kiszámithatatlan bajok, a fertőző betegségek terjesztése következik, de sokszor emberi élet is veszélyben van ezen abszurdum folytán, mert gyors segélylyel talán meg lehetne menteni a beteget. Erre a tarthatatlan állapotra rá kell mutatni s kérni, hogy a szükséges két ló a járványkórháznál legyen állandóan.

Ilyen értelemben átirnak a város tanácsához.

Az egészségtelen lakások.

Ugyancsak a bizottság elnöke rámutat arra, hogy igen gyakran az uj lakások vizesek, penészesek, mert tiszti orvos nincs jelen a lakhatási engedély dolgában tartott vizsgálatnál. Kéri, hogy irjanak át a városhoz, hogy az ilyen szemléknél mindég legyen jelen egy tiszti orvos is. Igen sok esetben örökös betegséget okoznak a penészes, nedves lakások.

Az elnök inditványát elfogadták.

A kolozsvári népgyülés. Ma, vasárnap délelőtt 11 órakor az általános egyenlő és titkos választói jog mellett és a katonai javaslatok ellen nagygyülést tartanak Kolozsváron, a hova Justh Gyula, a függetlenségi párt elnöke, több függetlenségi képviselő társaságában ma délután utazik le. A szociáldemokraták részéről dr Kunfi Zsigmond, a Választójog Országos Szövetsége részéről dr Szende Pál főtitkár lesz a hivatalos szónok. Beszédet tart a gyülésen Apáthy István egyetemi tanár, a kolozsvári függetlenségi párt elnöke is. — Hir szerint Wesselényi Ferenc báró is résztvesz a gyülésen. Justh Gyulát és kiséretét tegnap nagy ünnepséggel fogadták Kolozsváron.

Első! **Nagyváradi Selejtes Cipőáruházban**
mindennemü gyermek-, női- és férficipők **igen olcsó árban vásárolhatók!**
Belvárosi Takarékpénztár épületeben. **Barcs-palota Széchényi-tér 2. szám.**

Az inzultált horvát bán.

Vasra verve hozták a merénylőt.

Tegnap folytatták a tárgyalást *Mattausek* Emánuel gyógyszerész ügyében, aki tudvalevőleg Tomasics bánt nemrég tettleg inzultálta. A tárgyalást a budapesti büntetőjárásbiróságnál dr Wiener Sándor járásbiró vezette.

A vádlottat, Mattausek gyógyszerészt, kit vasra verve hoztak Zágrábból, két fogházőr vezette a terembe.

— Az egyik őr eltávozhatik! szólt rögtön a biró. Hogy pedig a vádlottról, mihelyt a budapesti ügyészség fogházába ért, a rabláncot leszedték, szinte felesleges is emliteni.

Tomasics bán sajátkezüleg irt följelentésének a felolvasásával kezdődött a bizonyitó eljárás. A panasz szószerint igy hangzik:

Alólirott feljelentést teszek Mattausek gyógyszerész (?) zágrábi lakos ellen, ki a mai napon engem, midőn a dunaparti korzón Chavrak Levin osztályfőnök társaságában ültem, reám rohant és öklével és ernyőjével fejemre ütött és megsértett. Erre az osztályfőnök ur ernyőjével védett és őt szinte ütötte, mire ő visszavonult. Azután kiáltozni kezdett (német nyelven): »Ez a horvát bán és az osztályfőnök!« és sértő szavakat mondott.

Kérem ellene az eljárást meginditani.

Dr. *Tamasics Miklós*,
horvát-szlavon-dalmát bán.

A biró elrendelte, hogy horvát tolmács közvetitse a kihallgatásokat. Elsőnek a vádlottat szólitja maga elé.

Matausek Emánuel udvinai születésü, 33 éves, római katolikus gyógyszerész.

A biró: Vagyona van?

— Elvitték Tomasics és Chavr k.

Elmondja azután a vádlott, hogy a bán azzal tette tönkre, hogy elvette tőle a patikajogot, amelyet neki még Rauch bán adott volt.

— Meg is nyitotta már a cirkvenicai patikáját?

A vádlott: Eppen megnyitni akartam, de törvényellenesen megfosztottak ettől a jogomtól.

— Miért tartja azt törvényellenesnek?

— Mert Horvátországban a kormány bárhol adhat patikajogot. Különben — ugymond — a bán egy budapesti lapban nyilatkozott is akkorikan oly értelemben, hogy majd ad neki egy más patikajogot — azonban csak bizonyos időre. Ez a nyilatkozat megjelent a Pester Lloydban, majd a Narodne Novinyban. Kapott is jogot Golubecsen.

A biró: Es miért nem nyitott itt gyógyszertárt?

— Mert ez rossz hely. Az előbbi jogom megért nyolcvanezer koronát, a golubecsi még a felét sem. Pedig ránent 11,000 koronám is.

— Hát volt önnek pénze?

— Kevés, de jót állit értem Tomasics első felesége, dr Suflay és Cuvaj.

— Milyen sértő szavakkal illette a bánt akkor, a támadáskor?

— Gaz csaló és tolvajnak mondtam, de nemcsak Tomasicsot, hanem Chavrak osztályfőnököt is, akit — tudom — majd kidobtak a lakásából is adósságai miatt.

Visszatérnek most ismét a patikajogok dolgára és Matausek ezt a kijelentést teszi:

— Kaptam még Tomasicstól egy harmadik gyógyszertárt, de ez is rossz volt s előtte a bán — megsértve a király által szentesitett törvényeket — hogy a golubucsi patikát titokban eladjam.

— Tönkretette — kiált fel a vádlott — a családomat. Meghalt azóta egy kis fiam, nem annyira betegségben, inkább az éhségtől. Aztán adott egy harmadik jogot a bán, de nem azért hogy megmentsen, hanem egy grófi kedvéért tette. Ennek a grófnak, Berchtold grófnak a közbenjárásáért kétezer koronát kellett igérnem.

— Törvénytelenségével a bán — fejezte be a vádlott — nagy kárt okozott nekem s én bepörlöm kártéritésért.

Most Chavrak Levin horvát belügyi osztályfőnök, bánhelyettes, kihallgatása következett. Elmondta, hogy a kérdéses napon, délelőtt 10 óra tájban, együtt ment az Angolkirálynő-szállóból Tomasics bánnal meg Devics képviselővel a dunaparti korzóra. A bán Devicset visszaküldte valamiért a hotelbe. Ők pedig leültek a korzón.

— En — folytatja a tanu — őnagyméltóságától balra foglaltam helyet s mindjárt cigarettára gyujtottunk. E percben jött egy ember jobbról. Azt hittem, le akar ülni. De az illető »egész testével« a bánnak rontott és a bal arcára ütött.

A biró: Mivel ütötte?

Chavrak: Vagy bottal, vagy kézzel.

— Hát ön nem látta?

— Csak — hallottam. (Derültség.)

— És a hallott hang?

— Az inkább — kézre vallott. (Nagy derültség.)

Nincs meg a béke.

A szakszervezet makacssága.

Már beléptünk szeptemberbe, a napok rövidülnek, de a sztrájkoló kőmüvesek nem akarják a békét.

Nem azok a szegény emberek vannak ellene, hogy dolgozzanak és keressenek a családjuknak és maguknak kenyeret és télire valót, hanem a szakszervezet, amely semmi áron nem megy olyan egyezségbe, amely a munkás javára van, de az ő hatalmukat töri meg s igy ezen makacsságnak a szegény munkások isszák meg a levét, mert a párttitkár urnak ezután is csak ki kell izzadni a salláriumot a szegény munkásoknak.

Az épitőiparosok nagyváradi szövetségének augusztus hó 31-én tartott ülésén résztvett Farkas Elek, az országos szövetség igazgatója, ki a jelenlegi munkásviszonyokról szólva, rámutatott a folyó évi munkásmozgalmak két legfőbb okára: a nagy épitkezési kedvre és a Kecskemét városát ért elemi csapásra, mely várost a munkások országos szakszervezete országos sztrájktanyává tette, mert oda csakis sztrájkoló munkások mehetnek dolgozni.

A gyülésen megállapitást nyert, hogy mintegy 200 idegen munkással együtt 350 kőmüves dolgozik s összesen mintegy 1500 munkás foglalkozik az épitkezéseknél.

Ezen ülés után az igazgató résztvett a munkaadók és munkásoknak a sztrájk-ügyben tartott küzdelmes értekezletén is, melyen dr *Rozvány* Jenő inditványára mindkét fél hajlandónak mutatkozott kollektiv szerződést kötni országos szövetségeik utján, ha a munkások országos szövetsége ez elé akadályt nem gördítene, a béke állandósittatnék, mindkét fél részéről meglévén a teljes garancia.

Ezen bizalmas értekezlet eredményéről *Rendes* Vilmos épitész számolt be a nagyváradi szövetségnek szeptember hó 1-én tartott ülésének. E szerint a munkások elfogadnák a 9 és fél órai munkaidőt 1913 máj. 1-ig, a kollektiv szerződést munkarendnek címezve kivánják az összeség megbizásából 3 munkaadó és 3 munkás aláirásával, továbbá ragaszkodnak a bizalmiférfi elismeréséhez és a szervezett munkásoknak elsősorban való alkalmazásához, végül a minimális óraberben 54 illetve 62 fillért követelnek.

Ezen ultimátumszerü követelések közül az épitőiparosok szövetsége csak a munkaidőre s az órabérre vonatkozó részét fogadta el egészben, a munkarendet pedig azon módositá sal, hogy azt csak a hatóság hagyja jóvá, miként ez az asztalosoknál is történt, a bizalmi férfit nem ismeri el a szövetség, valamint a paritás kedvéért a szakszervezetet sem.

Ezután a hatóság közbejöttе nélkül tartandó békéltető bizottságba *Sztarill* Ferencet és még 5 munkaadót választott az ülés.

A békéltetőbizottság még tegnap este összeült, azonban eredményre nem vezetett, mert a munkások fenti követelésekből mit sem engedtek s azzal a kijelentéssel hagyták ott az ülést, miszerint ezután más eszközökkel fognak dolgozni, mit a munkaadók megérteni alig tudtak.

A tegnapi békéltető tárgyalás tehát fényesen beigazolja, hogy nem a bérjavitásért folyik a harc, hanem kizárólag a hatalomért; a szakszervezet nem akarja elismerni a szövetséget, de a szakszervezet feltétlenül szerepeljen a munkarendnek elnevezett kollektiv szerződésben.

A nagyváradi Epitőiparosok Szövetsége.

A kolera.

Budapesten ujabb koleraeset fordult elő. Bihary Izsó 42 éves napszámos Kárpát-utca 15. szám alatt lakik. A Wellisch-utóda cégnél dolgozik. Tegnap Ujpesten volt, ahol csizmát vásárolt. A Duna vizéből ivott, éppen ott, ahol a Leiner-gyár szennyvize a Dunába torkollik. Csakhamar összeesett. A járványkórházba vitték, ahol Magyarevics főorvos megvizsgálta. Koleratüneteket konstatált. — Bakteriologiai vizsgálat még nincs.

Aradról jelentik: Kaiser Károly, a belügyminiszterium egészségügyi főfelügyelője a város és a megye egészségügyi intézményeinek felülvizsgálása végett Aradra jött. Kaiser, aki általános egészségügyi vizsgálatot tart az országban elmondta, hogy a mult évi kolerás veszedelemnek meglátszik a hatása az országban, mert a legkisebb községek is kitünően fel vannak szerelve az óvintézkedések megtételére szükséges eszközökkel. Nagyobbmérvü kolerajárványról szó sem lehet, mert a hatóságok kitünően működnek. Kaiser hetekig marad a megyében.

A koleragyanus főhadnagy.

A királygyakorlatokra összevont csapatok között esütörtökön, Verseg pestmegyei községben felütötte fejét a kolerariadalom. Ugyanis ezen a napon Folkusházy Lajos főhadnagy, aki a fővárosból jött vissza, koleragyanus tünetek között megbetegedett. A 80. dandár, amelyhez a főhadnagy tartozik, már három napja táborozott itt és Folkusházy Zoltán Béla kairói konzul kastélyában lakott. A beteget először dr Bodó Pál ezredorvos vizsgálta meg és ő konstatálta a koleragyanus tüneteket. A beteget nyomban izolálták s minden szükséges intézkedést megtettek, mert ezen a ponton rengeteg katonaság van együtt.

A legénységet mindenről kioktatták s parancsot adtak ki, hogy gyümölcsöt nem szabad enniök s csak citromsavas vizet szabad inniok. Citromsavat azonban nem adott nekik senki.

A főhadnagy betegségéről azonnal jelentést tettek Pacták dandárparancsnoknak. Tegnap a tovavonuló csapatok Aszódra szállitották magukkal Folkusházyt, ott a báró Podmaniczky kastélyban szállásolták el.

Van egy szomorubb ujságja is a királygyakorlatra vonuló katonaságnak: Apcon egy

legény napszurásban meghalt. Az sem érdektelen, hogy a honvéd-dandár irodán fekete-sárga zászló van kitüzve.

Kolera Galántán.

Hugyecz Mari felsőszéli napszámosnő néhány nap előtt koleragyanus körülmények között megbetegedett. A bakteriológiai vizsgálat megállapitotta, hogy a napszámos asszony csakugyan kolerabeteg. Környezetének fertőtlenitéséről gondoskodtak a hatóságok. Ujabb megbetegedés nem fordult elő.

Budapest, szept. 2.

Üszküből jelenti egy távirat, hogy ott ijesztő módon terjed a kolera. Tegnap ötven ember halt meg kolerában és 51 uj megbetegedés történt. Ugyancsak tegnapig 64 uj esetet jelentettek be. Az orvosok nem győzik a munkát.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemü
legjobban és legolcsóbban
REICHARD áruháza
czégnél, Fő-utcza szerezhetők be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai **diák sapkák.**
TORNA CZIPŐK.
115

UJDONSÁGOK.

A XI. katholikus nagygyülés.

Az Országos Katholikus Szövetség az idei katholikus nagygyülést *november hó 12—14. napjain* rendezi. Az előkészitő munkálatok már megindultak és a szövetség elnöksége a nagygyülés fővédnökségére *Vaszary* Kolos bibornok, hercegprimást kérte fel, aki a szövetség elnökéhez a következő meleghangu levelet intézte:

»Nagyméltóságu gróf, Val. Bels. Titk. Tanácsos, Elnök Ur!

Oszinte örömmel és köszönettel vettem Nagyméltóságodnak f. hó 21-én kelt nagybecsü meghivóját a f. é. november hó 12—14 napjain Budapesten rendezendő XI. katholikus nagygyülésre.

A magyar kath. társadalomra nagy és sulyos feladatok várnak, amelyeknek sikeres megoldásához az összetartásban rejlő fokozott erőre mindinkább szükség van. A hitéleti, jótékonysági, közmüvelődési és szociális kérdések nagy tömege foglalkoztatja társadalmunknak minden rétegét s ebben a munkában a kilencszázados magyar kereszténység fiainak vezető szerepet kell vinniök.

Fájdalommal tapasztalhatjuk, hogy ama magasztos eszméket, melyeknek éltető ereje tartotta fenn — minden támadással szemben — a magyar nemzetnek szilárd alapjait, ellenséges áramlatok elhomályositani igyekeznek.

A kath. nagygyülések hivatása, hogy egyrészt a haladás utját a mi keresztény hitünknek igazságaival kifejlődjék, másrészt elháritsák és távoltartsák azokat a támadásokat, melyeket a felforgató irányzat fegyvereivel ellenünk intéznek.

Mindig igaz örömmel látom tehát az Orsz. Kath. Szövetségnek, mint a kath nagygyülések rendezőjének, kiválóan nagy fontosságu működését a magyar kath társadalmi szervezkedésnek terén.

A XI. kath. nagygyülésre *az eddiginél is nehezebb feladat hárul.*

Midőn buzgón kérem Istent, hogy tanácskozásai és határozatai a magyar kereszténység diadalt szerezzenek és szeretett hazánk boldogulását hathatósan előmozditsák, egyben tiszteletttel értesitem Nagyméltóságodat, hogy a fővédnöki tisztet készségesen elfogadom.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánitását.

Balatonfüred, 1911. évi augusztus hó 26 án.

Vaszary Kolos,
bibornok, hercegprimás.

---

* **Oltáregyesületi szentségimádás.** A Nagyváradi Oltáregyesület ma, szeptember első vasárnapján, ájtatosságát a Sz. László templomban tartja a következő sorrendben: reggel 7 órakor szentségkitétel, kismise, közös áldozással, 9 órakor szentbeszéd, fél 10 órakor nagymise, 11 órakor kismise, délutáu 3 órakor vecsernye, 7 órakor szentbeszéd, litánia és szentségbetétel.

* **Az alispán vizsgálata.** Dr *Fráter* Barnabás alispán most végzi a hivatal vizsgálatot a vármegyében. Eddig megvizsgálta a vaskóhi, belényesi, magyarcsékei járások főszolgabiró hivatalait és mindenütt a legnagyobb megelégedését nyilvánitotta.

* **Megüresedett megyebizottsági tagsági hely.** A *Tóth* Dezső halálával megüresedett *béli* megyebizottsági tagsági hely betöltése iránt a szeptemberi közgyülés fog intézkedni. A bizottsági tagság 1913-ban jár le.

* **Áthelyezés.** A földmivelésügyi miniszter *Kanta* Jenő m. kir. állatorvost az aradi törvényhatósághoz, Aradra helyezte át főállatorvosnak.

* A »**Templomberendezési Müintézet Részvénytársaság**« megbizottai, Selmecbánya város rendőrfőkapitánya és tiszti ügyésze Nagyváradon tartózkodnak és részvényjegyzéseket gyüjtenek, még pedig igen szép eredménynyel. Városunk katholikus egyházi és világi férfiai, élükön gróf *Széchényi* Miklós püspökkel és a káptalan tagjaival, nagy számmal jegyeztek részvényt. Olyan vállalat van alakulóban, mely egyrészt a részvényeseknek biztos kamatozást nyujt a befektetett tőke után, másrészt hivatva van a külföldre vándorló magyar pénzből milliókat itthon tartani. A részvénytársaság megbizottai még pár napig tartózkodnak Nagyváradon.

* **Mit tárgyal az adókivető bizottság?** A nagyváradi III ad osztályu kereseti adókivető bizottság tegnap a piaci bazárosok, aprómarhaárusok, zöldségárusok, szóval a piaci árusok adóját állapitotta meg. Holnap a rézmüves, bádogos, reszelővágó, sapkás, sütőmenyárus, szállitó és szabó iparosok adóját fogja megállapitani.

* **A kamarai beltagok választása.** A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara öt évi ciklusa ez évben lejárt s a kereskedelmi miniszter leiratban elrendelte az ujjáalakitást. A kamara a választójogosultak névjegyzékét elkészitette s megküldötte ugy a vármegyének, mint Nagyvárad városának. Biharmegye 7 alkerületében már megejtették a választásokat s a 16 kereskedő és 16 iparos kültag választásának eredményét már közöltük. Nagyvárad város területéről szintén 16 iparos és 16 kereskedő beltagot kell választani s a 32 beltag és 32 kültag képezi a teljes kamarát s ennek keretén belül töltik be az elnöki, a két osztályelnöki és a pénztárnoki tisztségeket. A főváros tanácsa a kamarai választások előmunkálatainak vezetésével *Gerő* Ármin főkapitányt bizta meg s az ő elnöklete alatt egy bizottságot alakitottak. Tegnap délután ez a bizottság értekezletet tartott, amelyen Gerő Armin elnöklete alatt Sziládky Ernő, Csatáry István, dr Popper Akos, Rosenberg Izsó voltak jelen. A kamara által összeállitott választási lajstromot a szükséges kiigazitás végett az iparhatóságra bizták s azután 8 napi közszemlére teszik ki. A kamarai beltagok választását *október hó 15-re* tüzték ki és pedig a kereskedő beltagokat a Kereskedelmi Csarnok termében, az iparos beltagok választását pedig a tüzoltó laktanyában tartják meg. A kamarai választások igen mozgalmasak lesznek.

* **Eljegyzés.** *Bokum* Lajos tegnap este tartotta eljegyzését *Demus* Erzsikéval szük családi körben. (Minden külön értesités helyett.)

* **Halálos vizivás.** Tegnap délelőtt Ripport Demeter béli 80 éves pásztor a tehenek legeltetése közben megszomjazott és a patakhoz ment vizet inni. A beteges ember megszédült és fejjel a patakba esett. A szerencsétlenség szinhelyéhez közel volt az idős ember fia, aki azonban, mire a patakhoz ért, édesatyján már nem segithetett.

* **Esküvő.** *Patti Nagy* Lajos határrendőrségi fogalmazó, tegnap vezette oltárhoz *Váry Szabó* Margitkát, a nagyváradi leányvilág egyik kedves és szép tagját.

* **Megmarta a veszettkutya.** *Paptamási* községben egy veszettkutya megmart négy gyermeket Tatár Lajost, Lovasi Andort, Kalmár Károlyt és Juhász Mariskát. Lovasi Andor nem Paptámásiba való, csupán nagyszülei látogatására utazott oda. Juhász Mariska egy szerencsétlen világtalan teremtés, aki nem vette észre a kutya közeledését. A megmart gyermekeket felszállitották a Pasteur intézetbe.

* **Meglopta a lakótársát.** *Varga* Gyula m. á. v. fütő feljelentést tett a rendőrségen, hogy *Laconcsik* Lajos kazánfütő, volt lakótársa a lakása asztalán hagyott pénztárcáját 3 kor. 90 fillér tartalommal, tegnap délben ellopta. A tettes birtokában talált egyik egyforintos pénznemet sajátjának ismerte fel Varga, minek következtében Losoncsik Lajos beismerte tettét. A rendőrség őt letartóztatta és ellene a bünvádi eljárást folyamatba tette.

Az alkohollal való visszaélést joggal tekintik az emésztési bajok nagyon gyakori okozójának. A budapesti kir. egyetem orvosi klinikáján végzett kisérletek bizonyitják, hogy iszákos emberek, akik hosszadalmas gyomorbajok folytán étvágyukat már tökéletesen elvesztették, a természetes **Ferencz József**-keserüviz naponkinti használata mellet meglepő rövid idő alatt, majdnem teljesen visszanyerték étvágyukat. — Kapható gyógytárakban és füszerkereskedésekben. A Szétküldési-Igazgatóság Budapesten.

* **Tettenért hagymatolvaj.** Tegnap reggel a Szent László teren tettenérték *Sándor* Károly helybeli illetőségü, foglalkozás nélküli egyént, amint egy zsák hagymát akart lopni. A Szent László-téri őrszem, Aggod Sándor a rendőrségen előállitotta.

* **A törvénytelen gyermekek tartásdija.** Hogy mily nagy terhet ró a törvénytelen gyermekek tartásdija a községekre, azt eléggé illusztrálja Mezőgyán biharmegyei község esete. Mezőgyán községéből ugyanis kitudja hány évvel ezelőtt talán cselédnek szegődött el Nagyváradra nyolc leány. A óta senki sem tudott róluk semmit. Az első hir amit felőlük megtudtak az állami gyermekmenhelytől származott még pedig egy igen borsos számla kiséretében. A gyermekmenhely ugyanis 2368 korona 40 fillér tartásdijat követelt a Mezőgyánból elszár-

mazott nyolc nő gyermekeinek tartásdija fejében. Mezőgván község képviselőtestülete meglepetve vette tudomásul a dolgot és kijelentette, hogy nem fizet. A községnek ez az összeg 13 százalék pótadót jelent, amit a község nehéz anyagi helyzete nem bir el. A képviselőtestület a miniszterhez folyamodik a tartásdij kifizetése iránt. Ime csak egy község 2868 koronát kell hogy fizessen erre a célra, tehát többet mint amennyit az iskola fenntartása, vagy a jegyzői fizetés kitesz. Ide vezet az erkölcstelenség terjedése.

☛ **Elsőrendü** **káposzta, repcze és őszi borsó kapható**
Borgida Béla és Tsa czégnél
Nagyvárad. **Telefon 974. sz.**

* **Az ügyvédképzés reformja**. Az ügyvédi szervezetmódositó törvényjavaslat a képviselőház előtt fekszik. Ebből most már pár hét alatt kétségtelenül törvény lesz, amely az ügyvédi gyakorlatot két évvel meghosszabbitja, a jelölti gyakorlat megkezdését a tételes szigorlat letételétől (ill. a doktoratus megszerzésétől) engedi csak meg. Ne áltassa senki magát azzal, hogy a törvény méltányosságot fog gyakorolni, hanem mindazon jelöltek, akiknek jogi vizsgájuk (szigorlat, ügyvédi) van hátra, exisztenciájuk követelő parancsának tekintsék azt, hogy hátralevő vizsgáikat letegyék. Kiszámithatatlanul sulyos hátrányok fenyegetik a késlekedőt. Eltekintve az időveszteségtől a reform már is gyökeres rendszerváltozást jelent.

Az uj rendszer az egész vonalon a vizsgák anyagának megtizszereződését és eddig nem ismert szigoruságot és precizitást hoz majd magával. E tendencia különben már is érezhető, mert a censorok lépten-nyomon fokozódó követelményeket támasztanak a vizsgázóval szemben. — Aki tehát csak teheti, fogjon a készüléshez, amelynek egyedül célravezető: időt, fáradtságot és költséget megtakaritó gyors és biztos módját »A jogi vizsgák letétele« c. munkában (IV. kiadás, negyvenedik ezer) találja leirva. Dijmentesen küldi dr. Dobó, Kolozsvár, Bolyai-u. 3. 402

* **Házvezetőnőt** keres azonnali belépésre fiatal házaspár. Keresztény, jól főző, intelligens nők, kik nyugodt otthonra számitanak, feltételekért »Kovács, Kaszárnya utca 6.« forduljanak.

☛ x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, ugy fegyverét és patron szükségletét szerezze be szakembernel, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készitve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendesen későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer**-féle fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendü gyárosok fegyverei csak LADÁNYI JÓZSEF puskamüvesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. **Telephon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.**

x **Antiquar** (ódon) **tankönyveket** és minden féle **könyvet veszek és eladok. Könyvszekrényt keresek. Benkő Arthur** antiquar könyvkereskedő **Rakóczi-u 10.**

x WEISZ LAJOS kereskedelmi- és müszaki irodája lakás és szőnyeg pormentesitő vállalatot létesitett, melyhez a világhirü Vacuum Cleaner pormentesitő gépet alkalmazza. A vállalat a jelentkezők sorrendjében kezdi meg müködését. Lapunk mai számában közölt hirdetést t. olvasóink figyelmébe ajánljuk.

x **Langen és Wolf motorgyár**, a világhirü OTTO motorok gyártója, helyben Kossuth-utca 7. szám alatt fióktelepet létesitett. A cég fenti telepén állandóan üzemben láthatók: motorok, malomgépek, valamint az elterjedt Kiessling & Co. cég FAMEGMUNKÁLÓGÉPEI és asztalosmühely-berendezési tárgyai s e minőségben környékünkön fenti cég az egyedüli, mely ezzel foglalkozik. Speciális utimozgonyai a legelismertebbek, miért is ezeket erdő, fürész és egyébb gyártelepeink figyelmébe ajánljuk. Szállit eredeti »Diesel« nyersolajmotorokat, teljes malomberendezeseket és cséplőgarniturákat, valamint gazdasági gépeket. Szakszerüen foglalkozik tégla-, jég- és hütő-, valamint egyéb gyártelepek teljes felszerelésével. A cég 40 éves fenállása, valamint az egész világon elterjedt régi, kiváló hirneve már eleve is teljes szavatosságot nyujt a minden tekintetbeni legelőnyösebb kiszolgálásra. Kivánságra a cég dijmentesen szolgál árjegyzék, költségvetés és szakmérnöke kiküldetésével. Egyben felhivjuk t. olvasóink figyelmét a cég mai lapunkban megjelent hirdetésére.

x **Ért sités.** Vevő közönségünk nagyobb kényelmére szeptember 1-én Zöldfa utca 40. sz. a. Dr Munk-házban uj detail elárusitó üzletet rendeztünk be. Helybeli fióküzleteink tehát 1. Gyárépületben, Kossuth-utca 5. sz. 2. Olasziban, Bémer-tér és Rákóczi-ut sarok (Bazárépület.) 3 Zöldfa-utca 40. sz. alatt lesznek, ahol gyártmányaink szigoruan szabott eredeti gyári egységárainkon kerülnek eladásra **Moskovits Farkas és Tsa** cipő és csizmagyár r.-t. Nagyvárad. Telefon 417. sz.

* **Házvezetőnői** állást keres szeptember 15-re egy középkoru róm. kath. urinő, papi házhoz, vagy magános urhoz vidékre is elmegy. Czime a kiadóhivatalban megtudható.

x **Csillár és fémáru gyártási telep: Nagyvárad** ☛ ☚ **Iroda s raktár** Szt. János-u. 1. **Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készitek a legizlésesebb kivitelben modern és stylszerü csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakitások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világitási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF. 33

Hölgyeim!
Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhivom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg.
TÁTRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

☛ **Siessünk**
Radó és Kertész
női divatáruházába, Kossuth-utca 2. szám,
ki leltár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek ***olcsón eladásra.***
Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha diszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakarithatunk**, ha menyasszonyi kelengyénket itt vesszük.

FLEGMAN
grenadinjai
a legszebbek és legjobbak.

Kolosváry Sándor
ékszerész, arany és ezüstmüves üzletét
folyó év május 1-én helyezte át mig az épitkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

Törlesztéses kölcsön!
Feltételek:
Teljes árfolyam
5.65 annuitás.
LÁSZLÓ ERNÖ
bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lévay-palota,
Ezredévi emlék tér sarok

Értesités.
Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk
ÓVÁRY TESTVÉREK
cég alatt.
Kiváló jóságu modern és izléses kályhálnkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tiszelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult által szerzett bizalmat továbra is fentarta. A legdivatosabb és legegyszerü
cserépkályhák
állandóan raktáron vannak.
Javitási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek.
Nagybecsü megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel
Ovary Testvérek kályhás iparosok
(Óváry Lajos utódai).
Csengeri-utca 27. szám.

Ifj. Rimanóczy Kálmán
mübutorgyára
Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállitás. Egyes butordarabok avagy egész lakásberendezések, iparmüvészi tervezések és költségvetések dijmentesen eszközöltetnek. Uj szerkezetü service-asztalok mahagoni, palisander és citromfából. A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos képviselete, eredeti gyári árak mellett.

Tudósitás!

Tudatni kivánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállitásban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsü pártfogást kér

FRIEDLÄNDER
angol uri szabó cég
Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.
Mintákkal kivánatra háznál szolgálok.
Telefon 11—41. Telefon 11—41.

CZAPFALVI JÓZSEF
mázoló, épület és butorfestő
Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 11 szám.
Helyi és vidéki telefon szám: 1001.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkát u. m.: fa- és márvány utánzat készitését, épület, üzleti, kávéházi és gyógyszertári berendezések és butorok festését, kerti butorok zománcozását és porcellán utánzást. Vidék megrendeléseket a legpontosabban készitek
Tisztelettel
358 Czapfalvi József.

Kolera riadalom egy csomag körül.

Nagy riadalomnak volt a szinhelye tegnap délelőtt *Szalárd*, ahol érthető izgalmat okozott az a hir, hogy jön a kolera. Jön a kolera! Járt szájról szájra a vész hir. Lótás futás keletkezik Szalárdon. Kétségbeesetten ostromolják az előljáróságot.

— Jegyző ur, mi igaz a koleából. Tényleg itt van?

— Igaz minden, de még nincs itt, csak jön. Jön a kolera még pedig megcimezve egyenesen Szalárdra, hogy végig pusztitsa ezt a kis csendes fészket.

— De jön az Istenért, akadályozzák meg jegyző ur!

Akadályozzák is. A jegyző a kisbiróval, csendőrökkel rohan át a postára, mert minden küldemény még a kolera is csak a postán keresztül érkezhetik. Ha a postán elfogják a kolerát nincs baj és Szalárd megint csendes, kolera mentes község marad. A fegyveres deputációt kétségbeesve fogadják a postán a postamesternő és a kiadó kisasszony.

— A kolerás csomagot kérem a törvény nevében.

— Mit kér jegyző ur?

— Budapestről egy csomag kolerának kellett most érkezni, kérem nyomban adja át.

Megborzong a hátuk a postamesternőéknek, de azért keresik a csomagot. Jött csomag sok felől, csak épen Pestről nem.

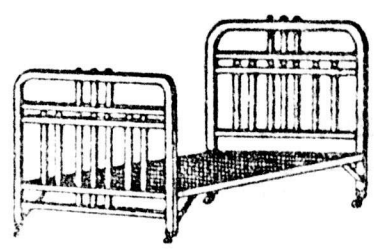
— De kellett jönni. Szól a jegyző komolyan, hiszen Kerekes Sándor gépész mondta. Hol van Kerekes? Keritsék elő.

Előkeritik Kerekest, aki el nem tudja képzelni, mit akarnak tőle ilyen rémült ábrázattal a közügyek buzgó őrei. Végre is megállapitják a kolera ügy alapját. E szerint a szalárdi malomban elromlott a gép, melyet nem tudott megcsinálni senki és egyenesen Budapestről hivtak le egy főgépészt. A főgépészt várták tegnap előtt, tegnap, de mindenki jött csak a főgépész nem. A malom alkalmazottai, nem lévén más dolguk, bementek a vendéglőbe és ott iddogáltak. Eközben valamelyik alkalmazott tréfából azt mondta a társaságnak, hogy a főgépész Pesten kolerában meghalt, de azért a csomagja utban van Szalárd felé. Ezt a beszélgetést valami buzgó besugó készpénznek vette és elárulta az előljáróságnak, mely a fentiek szerint járt el.

A dologról különben érdeklődtünk a főszolgabirói hivataltól is, ahol, természetesen azt hittük amugy is ismerik az esetet, megkérdeztük, hogyan áll a kolera ügy.

— Ah semmi az! Gyomorrontásról van szó. Ilyenkor sok a gyümölcs, bizonyára ettől történt a baj. De megtettünk minden óvintézkedést. Zár alá vettük a gyanus helyet. A váladékból pedig felküldtünk a bakteriológiai intézetnek . . . Még többet is mondott volna a főszolgabiróság, de . . . nem volt aki a telefonnál hallgassa.

Vas és rézbutor — **Gyári raktárt**

Szekrényágy 3 matraccal 20 korona
Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható
Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Az igazgató beköszöntője.

Lakonikus rövidséggel a következő szavakkal nyitja meg *Erdélyi* Miklós az idei szini szezont:

»Az őszi, illetve a téli idényre előzetes játéktervet, e térve az eddigi sablonos igéretektől, ez alkalommal nem közlök. Igérem azonban, hogy tudásom, törekvésem oda irányul, miszerint a vezetésem alatt álló Szigligeti szinház müsor, kiállitás, preciz összevágó előadások, a sikeres ujdonságok azonnali szinrehozatala s önálló müsor tekintetében első helyet foglaljon el a vidéki szinházak között. Igazgatóságom ideje alatt iparkodtam ezt Nagyvárad város t. közönsége előtt igazolni s jövőben ezen főtörekvésemet tokozottan megszilárditani óhajtom.«

Ezeknek a szavaknak tettre váltásában fog közremüködni az a személyzet, melynek névsorát már közöltük.

A bérletre vonatkozólag jelzi az igazgató, hogy a tavalyi bérlők jegyeiket szeptember 9. 10 és 11. délután 5 óráig válthatják ki. Uj bérlők 1911. szeptember 9 én reggel 9 órától kezdve bérelhetnek az igazgató irodában. A bérleti árak a következők:

Nagy páholy 195 bérleti előadásra 2088 korona 48 fillér, A B vagy C napokon, 65 vagyis egyharmad bérletre 696 korona 16 fillér. Földszinti és 1. em. páholy 195 bérleti előadásra 1790 korona 10 fillér, A B vagy C napokon, 65 vagyis egyharmad bérletre 596 korona 70 fillér. Zsölle 195 bérleti előadásra 458 korona 02 fillér, A B vagy C napokon, 65 vagyis egyharmad bérletre 119 korona 34 fillér. Körszék 195 bérleti előadásra 286 korona 44 fillér A B vagy C napokon, 65 vagyis egyharmad bérletre 95 korona 48 fillér. Támlásszék 195 bérleti előadásra 238 korona 68 fillér A B vagy C napokon, 65 vagyis egyharmad bérletre 79 kororona 56 fillér. Erkélyszék I. sor 195 bérleti előadásra 143 korona 22 fillér A B vagy C napokon, 65 vagyis egyharmad bérletre 47 korona 74 fillér.

30 vasárnap esti »Kis-bérlet« árai:

Nagy páholy 30 vasárnap esti bérleti előadásra 321 korona 30 fillér. Földszint és I. em. páholy 30 vasárnap esti bérleti előadásra 274 korona 50 fillér. Zsölle 30 vasárnap esti bérleti előadásra 55 korona 08 fillér. Körszék 30 vasárnap esti bérleti előadásra 44 korona 08 fillér. Támlásszék 30 vasárnapi előadásra 36 korona 72 fillér. Erkélyszék 1. sor 30 vasárnap esti bérleti előadásra 27 korona 54 fillér.

A bérletek ára a szinügyi bizottság jóváhagyásával, az Országos Magyar Szinész Egylet Nyugdij-intézete javára 2 százalékkal emeltetett.

A bérleti összeg fele a jegy átvételekor, másik fele a 95-ik illetve a 15-ik bérleti előadás napján fizetendő.

Az előadások szeptember második felében kezdődnek.

EGYESÜLETEK.

A nőegylet gyülése. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a folyó évi szeptember 6-án délután 5 órakor az Erzsébet árvaházban tartandó választmányi ülésre meghivni. Nagyvárad, 1911. szeptember 1. Özv. Grunwald Henrikné alelnök.

Allami segély a Patronázs-Egyesületnek. A nagyváradi és biharmegyei Patronázs-Egyesület megalakulását, az egyesület elnöksége április 10-én bejelentette az igazságügyminiszteriumnak, fölterjesztésében előadta kit zött programmját s ennek megvalósitása érdekében anyagi és erkölcsi támogatást kért. Az igazságügyminiszter e napokban *folyósitotta az első segélyt 1000 korona összegben*, mely az egyesület szervezésének költségeit fedezi. Az egyesület bizik abban, hogy a szükséget szenvedő fiatalkoruak felsegitésére irányuló akciója is meg fogja nyerni az igazságügyi kormánynak támogatását.

TANÜGY.

Az olcsai iskola sorsa. Olcsa községét a közigazgatási bizottság és a vármegye törvényhatósága kötelezte, hogy községi iskolát épitsen. A község megfelebbezte a határozatot a miniszterhez. A felebbezést azzal indokolták meg, hogy a görög-keleti felekezet a jelenlegi iskolát a törvényes követelményeknek megfelelően átalakitotta, továbbá a felekezet nem mond le az iskola fenntartási jogáról és igy a lakosság, mely kizárólag görög-keleti vallásu két iskola fenntartását nem birja el. A miniszter tekintettel arra, hogy a tanfelügyelő jelentése szerint az iskola tényleg megfelelő állapotban van, a felebbezésnek helyet adott és a vármegye intézkedé ét felfüggesztette.

Beiratás a női kereskedelmi iskolában. A nagyváradi női kereskedelmi tanfolyam igazgatósága értesiti az érdekelt szülőket, hogy tekintettel a tömeges jelentkezésre, a beiratást még folyó hó 4-én, délelőtt 9—12-ig,

délután 3—6-ig folytatja. Abban az esetben, ha kellő számu jelentkező lesz, esetleg párhuzamos osztály felállitását engedélyezi Nagyvárad város, az iskola fentartó.

Uj tanfolyam a főzőiskolában. *Nagyvárad város kezelése alatt álló Bottó alapitványi főzőiskolában (Körös-utca 27) az uj 5 hónapos tanfolyam folyó évi szeptember 10-én veszi kezdetét.* Felvétetnek: 1. fizetéses növendékek, kik 3 korona beiratási dijat és havonként 6 korona tandijat fizetnek. 2. amennyiben a létszámot a fizetéses növendékek be nem töltenék, felvétetnek ingyenes növendékek is, a kik nagyváradi vagy biharmegyei illetőségüek, s teljes vagyontalanságukat igazolják. Elfogad az intézet bentlakó növendékeket is, a kik lakásért s teljes ellátásért havi 70 koronát tartoznak fizetni. A főzőiskola növendékeit tanitja: sütésre, főzésre egyszerübb és finomabb ételek készitésére, gyümölcs és főzelék félék télire való eltevésére, azok piaci bevásárlására, egészséges és káros áruk felismerésére, a konyha és felszereléseinek okszerü takaritására és gondozására, mosás, vasalés és az asztalkörüli felszolgálásra fehérnemü és felsőruha varrás, kötés, hurkolás, foltozás és végül az elméleti tanulmányok közzül a háztartási számvitel, gazdaságtan és egészségtanra. Jelentkezni lehet a főzőiskolában, a hol mindenre készséggel nyujt felvilágositást a vezető tanitónő: özv. Chrisztóné Dus Ilona.

IRODALOM.

Bosnyák földön.

Eöttevényi Nagy Olivér dr kassai kir. jogakadémiai tanár, kinek jól ismert neve van a tudományos irodalomban és a publicisztikában, tanulmányai és a helyszinén szerzett tapasztalatai alapján terjedelmes müvet irt az annektált tartományokról.

A mü célja, hogy az intelligens magyar közönséggel Bosznia és Hercegovina történetét és közjogi helyzetét, valamint közgazdasági, néprajzi, társadalmi és kulturális állapotát könnyed modorban, rendkivül sikerült illusztrációkkal tarkitva, megismertesse.

Reánk, magyarokra mindezeknek alapos megismerése rendkivül fontos és ép azért az iró nemcsak politikai szempontból világitotta meg, történelmi alapon, az annektált tartományoknak Magyarországhoz való viszonyát, hanem arra is rámutat, hogy nekünk e tartományokat tulajdonképen még csak ezentul kell meghóditanunk, minthogy ezek ma még közgazdasági, tehát mezőgazdasági, kereskedelmi és ipari szempontból reánk nézve majdnem teljesen ismeretlenek.

Egyenes felhivás ez a mü annak a parlagon heverő és kiaknázatlanul hagyott vagyonnak a megszerzésére, a mely a magyarság számára Bosznia és Hereegovina hegyeiben, legelőin, erdőiben, bányáiban és fejlődő iparában s kereskedelmében kinálkozik.

Az iró ezuttal közzétett tanulmányainak egy részét sok magyar, valamint németországi városban tartott előadás keretében közölte már a nagyközönséggel, mindenütt a legnagyobb érdeklődést keltve tárgya iránt. Ezek az előadások alkotják a mü tulajdonképeni gerincét, melyet különben gazdag tartalma rövidesen közkedveltté fog tenni mindazok előtt, akiknek figyelme bármily okból Bosznia és Hercegovina felé fordul.

A munka nyolcadrét alakban, mintegy 200 oldal terjedelemben, igen szép képekkel, mintegy 20—22 mülappal illusztrálva, amelyek Bosznia és Hercegovina regényes vidékeit, érdekes keleties stilusu városait, népviseletét s egyéb, figyelmet érdemlő nevezetességét rögziti meg a legizlésesebb kiállitásban, legkésőbb szeptember hóban fog megjelenni.

A mü előfizetési ára 3 korona, bolti ára 4 korona.

Felkérjük mindazokat, kik a munkát megrendelni óhajtják, hogy az előfizetési összeget sziveskedjenek a kiadó céghez (a »Mosonvármegye« könyvnyomdájához, Magyaróvárott) beküldeni, annál is inkább, mert a könyv korlátolt számban jelenvén meg, a könyvpiacra csak csekélyebb mennyiségben fog kerülni.

Azoknak, kik a munkára ö. előfizetőt gyüjtenek, tiszteletpéldánynyal szolgál a kiadóhivatal.

Katholikus Szemle. A Szent-István-Társulat megbizásából szerkeszti dr. Mihályfi Ákos egyetemi tanár. — A kéthónapi szünet után szokott pontossággával szeptember 1-én megjelent a »Katholikus Szemle« a következő érdekes tartalommal: *Messáros* Aladár: A müélvezet az ethika és eszthétika világitásában. *Szentiványi* Ferenc: Az elválásokról. Gróf *Vay* Péter: Spanyol képzőmüvészet. Dr. *Pécsi* Gusztáv: A mozgás igazi törvényei. *Kőrösi* Albin: Misztikus idillek. Katalán költemények. *Zoltán* Vilmos: Szerelmes levél. — A kanna. Költemények. *Tarczay* György: Szapán mester remeke. Elbeszelés. — *gd.*: Folyóiratok szemléje. — Könyvismertetések és birálatok: Hanuy: Pázmány Péter levelei. Ism dr *Zubriczky* Aladár. Wiedermann: A hit elemzése. Ism. dr *Czilek* Balázs. Kaposi: Dante Magyarországon. Ism. dr *Alleram* Gyula. Wagner: Las Naturliche Sittengesetz. Ism. dr. *Jehlicska* Ferenc. A Szasskovszkyak emlékezete. Ism. G.-r. — A »Katholikus Szemlét« a Szent István Tártulat rendes tagjai a tagilletmény része gyanánt kapják; a mem tagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona. Az előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések a Szent István-Társulat igazgatóságához (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.) intézendők.

Az Élet szeptember 3 iki száma a következő érdekes tartalommal jelent meg: Vasárnapi levél: A halál. — Kapcsolatban a természettel. *Prohászka* Ottokár. — A hajós éneke. (Költemény.) Bándi Jenő. — Az első. Molnár Lajos. — Csak ősz ne jöjjön. (Költemény.) Szalay Mátyás. — Dal. (Költemény.) Szily Lajos. — Selene. (Regény.) Orbán Dezső. — A szürke ház. Barta Lajos. — Az irgalmasrend jubileuma. Dr Bolenecz József. — Minden könnyes dalomat visszafojtom. (Költemény.) Harangi László. — Csütörtök ur. (Regény.) Chesterton-Hévey. — Monna Lisa, Orbán Dezső. — Akadémia kezdő halhatatlanok számára. Janeiro. — Mozgóképek. — Szerk. üzenetek.

A »**Vasárnapi Ujság**« szeptember 3-ik füzetje a következő érdekes tartalommal jelent meg: *Nagy* Endre *Vadász* Miklós festőről irt vezető cikket. Telekes Béla és Juhász Gyula versei után Balla Ignác irt, »Attila nyomai Olaszországban« cimmel értekezést. *Sz. K.* »A világegyetem végtelensége« cimü világos stilusban megirt természettudományi közleménye s több regény teszik érdekessé a mindig eleven Vasárnapi Ujságot.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNY VIZ
BAKTERIUM-MENTES
természetes ásványviz.
Üdit-gyógyit. Üdit-gyógyit.
Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, hugykő- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitünő hatásunak bizonyult.
Orvosilag ajánlva. Főlerakat:
JANKY ANTAL utóda
cégnél Nagyvárad. 203

NYILTTÉR.

FOGAK.
Ép gyökerek bennhagyásával müvészikivitelben szájpadlás nélkül is készit **kitünő hirnevü**
Fogműtermében
Özv. Dr. Deákné
Nagyvárad, Kossuth-u. 2.
Fekete Sassal szemben

KÖZGAZDASÁG.

Uj földgázforrások. Megirtuk, hogy Háromszékmegyében geológusok kutatnak földgáz után. Munkájuk sikerrel járt, amennyiben Szósmezőn olyan földgázforrásra bukkantak, melyhez hasonló — a kissármási földgázforráson kivül — nincsen Magyarországon.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap lanyha volt az irányzat. Készáru forgalom ötvenezer mázsa 15 fillérrel olcsóbb árak mellett.

Határidők zárlata:

Aprilisi buza (1912) — —	11.79
Októberi buza — — — —	11.55
Októberi rozs — — — —	9.93
Októberi zab — — — —	8 09
Májusi tengeri (1912) — —	8 87

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény — —	850·—
Osztrák hitelrészvény — —	655·—
Jelzálogbank — — — —	492·—
Leszámitoló és pénzváltó —	581·50
Salgótarjáni kőszén — —	689·—
Osztrák államvasut részvény —	748·—
Közuti vasut — — — —	812 50
Rimamurányi vasmü — —	695·—
Városi vasut — — — —	425.—
Beocsini cement — — —	—.—

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA

Nagyvárad-város rendőrkapitányi hivatalától.

19369—1911. sz.

A helyi gabona piaczon vételt és eladást közvetitő alkuszok részére.

Felhivás!

A helyi piaczon gabona vételt, illetve eladást közvetitő alkuszok felhivatnak, hogy a vásárlásra vonatkozó megbizatásukról szóló nyomtatványaikat láttamozás végett a gabona vásárok kezdete előtt a rendőrkapitányi hivatalnál bemutassák.

Nagy-Várad, 1911, augusztus 23.

Gerő,
r. főkapitány.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

		reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad	ind.	7 50	9 50*	2 10	4 50	8 10
V.-Velence	»	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó	»	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdü	érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDO—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő	ind.	8 59	10 59*	3 19	5 59	9 29
Rontó	»	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velence	»	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad	érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDO.

		d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad	ind.	8 00	10 00*	2 20	5 00	8 31
V.-Velence	»	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó	»	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő	érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDO—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő	ind.	8 40	10 30*	3 00	5 40	9 10
Rontó	»	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velence	»	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad	érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárólag szeptembor 15-ig közlekedik.

A Biharmegyei Gazdák Aru és Hitelintézete rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyujt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamat mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindennemü bankszerü beszedésekkel (incassó) olcsó dij mellett.

Előleget nyujt értékpapirokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra. 161

Központi fűtés alacsony nyomásu gőz és **melegviz fütések.** Szellőző berendezések. Központi melegvizkészitő telepek. Szárito telepek mindenféle czélokra. Eredeti **Meidinger-kályhák.** Meidinger töltő, szellőző és szabályozó kályhák és kaloriferek. Folytonégő (Dauerbrand) **kályhák.** Legolcsóbb fütés. A hideg beálltával egyszer kell befüteni és egesz telen at ég. A szobákban kellemes meleg.

Eisler és Vértes

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI. Andrássy-ut 41. sz.

Feldstrick Kálmán

kön vkötészete és dobozgyártása

Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház

A Széchenyi étteremmel szemben.

Készit mindennemü a szakmába vágó munkát a legegyszerübb és a legdiszesebb kivitelben.

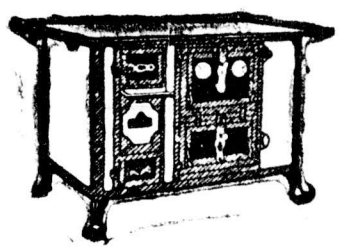
Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir. itélőtabla, a Nagyvárad és vidéki M. kir. Adóhivatalok, M. kir. honvédbadapródiskola és a megyei összes főszolgabirók és körjegyzők szerződéses szállitója. 231

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmülakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkeritéseket a legjutányosabb áron készit.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

FÉLIX GYÓGYFÜRDŐ

Téli és nyári gyógyhely Nagyvárad mellett.

Európa leggazdagabb forró kénes hőforrás, viz hőfoka 50° Celsius. Gyógyjavallat fürdő alakjában, csúz (reuma) és köszvény ellen. Női betegségeknél, idült méh és petefészek gyulladások, méh-hurut, medencebeli sejtszövetlob és izzadmányoknál. Ivógyógymód alakjában, idült gyomorbántalmaknál, makacs székrekedésnél, máj és epehólyag betegségeknél, sárgaság és epeköveknél, meglepő gyógyhatás. Tükör, kád, mór, szénsav és **iszap** fürdők. Állandó fürdőorvos, állandó gyógytár, 350 kényelmes lakó szoba, kitünő vendéglők, jutányos étlap-árak, elsőrendü cigányzene, vasárnaponként katonazene, tennis-pálya, gondozott sétautak 200 holdas park. Május 1-től 16 vonat közlekedik naponta. — Posta, tavirda, interurbán telefon. — **Curtaxe és zenedij nincs. Prospektust küld az igazgatóság.**

342

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utcza 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készitését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

NIGRIN

(Fernolendt)

a legjobb cipőkrém

Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállításon arany éremmel kitüntetve

Bumbera István

papi- és polgári szabó

NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei fötisztelendő papság szállitója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Részvénykicserélési felhivás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhivja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában **Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények vannak**, hogy ezen részvényeket, szelvényivekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utczai fiókjánál (Teleki-u. 3.) **folyó évi szeptember hó 1-től szeptember 20-ig** beszolgáltatni sziveskedjenek.

Minden 3 darab Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvény helyett 4 darab Egyesült intézeti részvény fog kiadatni.

A beszolgáltatandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az uj részvényeket kiállittatni óhajtják.

A Központi Takarékpénztár forgalomban lévő régi részvényeinek kicserélése, valamint az Egyesült intézet felemelt uj részvénytőkéjéből jegyzett uj kibocsátásu részvények kiadása a fent hirdetett Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények kicserélése után, későbbi időpontban fog megtörténni, miről a tisztelt részvényeseket ujabbi hirdetmény utján értesiteni fogjuk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

Értesités.

Van szerencsém a t. érdeklődő közönség tudomására hozni, hogy

a Magyar Vacuum Cleaner szabadalmazott lakás- és szőnyeg pormentesitő vállalatot létesitettem és a munkálatokat a jelentkezők sorrendjében megkezdem.

WEISZ LAJOS

keresk. és müszaki irodája

Szacsvay-utca 81.

169 323. Telefon 323.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javitott **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lampa *darabja 3.60 kor.* 100 gyertyásé *5 kor. 50 fill.*

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Minden ide nemü *izzólámpa különlegességek*, fényképész-lámpak ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók s a villamos telepen külön e célra épitett nagy

csillár-raktárunkat

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

½ lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

villamos világitás

Elvállalunk

és erőátvitelh berendezések felszerelését, bővitését, átalakitását, javitását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállitását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514. Főszerelő telefonja 55. sz.

81 **Egész éjjel ügyeletes szolgálat.**

Érvényes május 1-től.

VASUTI MENETREND.

Érvényes május 1-től.

Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.

V v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Oda. — Vissza.		Tvsz.	Sz. v.	Gy. v.	Tvsz.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.
— —	— —	8 20	— —	— —	6 15	— —	Ind.	Budapest k. p. u	Erk.	4 20	7 20	— —	— —	6 40	— —
— —	7 00	— —	2 05	— —	— —	9 35	»	Bpest ny. p. u.	»	— —	— —	7 30	— —	1 50	— —	9 55
— —	9 18	11 31	4 22	— —	9 43	11 41	»	Szolnok	»	10 17	3 44	5 26	— —	11 38	3 49	7 22
5 13	11 02	2 06	5 57	1 35	12 25	12 16	»	Püspökladány	»	5 05	12 54	3 37	10 20	9 52	12 59	5 41
5 27	— —	2 18	— —	1 50	12 41	— —	»	Báránd	»	4 50	12 41	— —	10 01	— —	12 48	— —
5 43	†11 23	2 33	†6 17	2 07	12 56	— —	»	Sáp	»	4 29	12 25	— —	9 38	9 33	12 34	†5 20
6 07	11 37	2 52	6 32	2 29	1 16	1 53	»	Berettyóujfalu	»	3 59	12 05	3 09	8 56	9 19	12 17	5 05
6 21	— —	3 05	— —	2 43	1 29	— —	»	Mezőpeterd	»	3 31	11 51	— —	8 35	— —	12 05	— —
6 34	11 53	3 17	— —	2 57	1 42	— —	»	Biharkeresztes	»	3 16	11 39	— —	8 17	— —	11 54	— —
†6 41	— —	— —	— —	— —	— —	— —	»	Ártánd	»	†2 47	— —	— —	†8 07	— —	— —	— —
6 51	— —	3 30	— —	3 11	1 53	— —	»	Bors	»	2 37	11 26	— —	7 54	— —	11 41	— —
7 00	12 06	3 38	— —	3 21	2 54	2 26	»	Biharpüspöki	»	2 20	11 19	2 27	7 43	8 48	11 34	4 32
7 11	12 15	3 48	7 09	3 33	2 15	2 35	Érk.	Nagyvárad	Ind.	2 15	11 09	2 16	7 28	8 41	11 25	4 24
7 24	12 27	4 18	7 14	— —	2 53	2 42	Ind.	Nagyvárad	Érk.	8 30	10 34	1 52	7 10	8 34	10 53	4 17
7 33	12 34	4 24	— —	— —	3 00	— —	»	Várad-Velence	»	8 22	10 27	1 45	7 03	— —	10 47	— —
7 45	12 42	4 34	— —	— —	3 10	— —	»	Fugyivásárhely	»	2 09	10 18	— —	6 52	— —	10 38	— —
7 59	12 52	†4 42	— —	— —	— —	— —	»	Mezőszakadát	»	†7 53	— —	— —	†6 38	— —	10 27	— —
8 10	1 00	4 53	7 42	— —	3 29	3 14	»	Mezőtelegd	»	7 43	10 00	1 25	6 29	8 10	10 21	3 54
8 19	†1 07	— —	— —	— —	— —	— —	»	Mezőcsik	»	†7 31	— —	— —	†6 19	— —	— —	— —
8 27	1 13	— —	— —	— —	— —	— —	»	Czécske	»	†7 24	— —	— —	†6 11	— —	10 09	— —
8 34	1 19	5 08	7 55	— —	3 45	3 29	»	Éles	»	7 17	9 44	1 12	6 05	†7 58	10 04	3 41
8 40	1 24	5 12	— —	— —	3 50	— —	»	Élesd megálló	»	7 10	9 38	— —	†5 58	— —	9 59	— —
8 50	†1 32	— —	— —	— —	— —	— —	»	Rikosd	»	†7 00	— —	— —	†5 51	— —	— —	— —
9 35	1 44	5 31	8 15	— —	4 09	3 52	»	Rév	»	6 50	9 25	12 58	5 41	7 46	9 47	3 30
	†1 48	— —	— —	— —	— —	— —	»	Rév megálló	»	6 39	— —	— —	†5 34	— —	— —	— —
9 14	1 54	5 39	— —	— —	4 17	— —	»	Zichy barlang	»	†6 33	9 16	— —	5 28	— —	9 39	— —
9 19	†1 59	†5 43	— —	— —	— —	— —	»	Vársonkolyos	»	†6 27	†9 13	— —	†5 22	— —	— —	— —
9 33	2 09	5 54	— —	— —	4 31	— —	»	Barátka	»	6 15	9 04	— —	5 10	— —	9 28	— —
9 43	2 17	6 02	— —	— —	4 39	— —	»	Jádvölgy	»	5 38	8 56	— —	†5 00	— —	†9 20	— —
9 55	2 26	6 13	8 48	— —	4 50	— —	»	Királyhágó	»	5 26	8 48	— —	4 50	— —	9 13	— —
10 08	†2 37	— —	— —	— —	— —	— —	»	Feketető	»	†5 13	— —	— —	†4 05	— —	— —	— —
10 28	2 53	6 35	9 03	— —	5 12	4 44	»	Csucsa	»	5 04	8 33	12 44	3 57	7 07	8 58	2 46
12 52	4 43	8 34	10 30	— —	7 18	6 26	Érk.	Kolozsvár	Ind.	1 30	6 04	10 31	— —	5 21	6 40	1 13

Püspökladány—Debrecen—Szatmár.

Szv.	Tvsz.	Gyv.	Szv.	Tvsz.	Vv.	Oda. — Vissza.		Vv.	Tvsz.	Szv.	Gyv.	Szv.	Tvsz.	Vv.	Szv.
10 13	5 16	5 32	4 05	— —	— —	ind.	Püspökladány	érk.	6 57	10 10	9 34	4 05	— —	— —	10 13
9 34	4 55	5 20	4 21	— —	— —	»	Kaba	»	6 30	9 34	9 00	4 21	— —	— —	9 34
9 08	4 32	5 05	4 39	— —	— —	»	Hajduszoboszló	»	6 05	9 08	8 48	4 39	— —	— —	9 08
8 45	3 46	4 22	4 50	— —	— —	»	Debrecen	»	5 51	8 45	8 25	4 50	— —	— —	8 45
10 36	— —	3 87	5 05	— —	— —	»	Érmihályfalva	»	5 23	10 36	11 25	5 05	— —	— —	10 36
9 37	— —	8 01	6 27	— —	— —	»	Nagykároly	»	4 24	9 37	12 30	6 27	— —	— —	9 37
8 44	— —	2 20	7 29	— —	— —	érk.	Szatmár-Németi	ind.	3 —	8 44	1 31	7 29	— —	— —	8 44
8 00	— —	— —	8 28	— —	— —				— —	8 00	2 46	8 28	— —	— —	8 00

Nagyvárad—Vaskóh—Körösbarafalva.

Tvsz.	Szv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Tvsz.
2 50	4 30	Ind.	Nagyvárad — — — —	9 49	7 28
3 03	4 41	»	Várad-Velence — — —	9 38	6 56
†3 17	†4 56	»	Rontó — — — — —	†9 24	† 6 42
3 31	5 05	»	Félixfürdő — — — —	9 17	6 37
3 48	5 21	»	Kardó — — — — —	9 03	6 25
4 31	5 58	»	Nyárló — — — — —	8 37	5 59
4 45	6 11	»	Magyargyepes — — —	8 25	5 46
5 03	6 28	»	Tasádfő — — — — —	8 09	5 31
5 37	6 43	»	Drágcséke — — — —	7 55	† 5 18
5 46	7 00	»	Magyarcséke — — — —	†7 36	† 4 59
†6 —	†7 13	»	Dusafalva — — — —	†7 22	4 45
6 47	7 45	»	Szombatság-Venterrogoz —	6 56	4 05
7 01	7 58	»	Pusztahollód — — — —	6 46	† 3 51
7 20	8 10	»	Gyanta — — — — —	6 23	† 3 37
7 28	†8 17	»	Fekete Kápolna — — —	†6 14	3 29
†7 42	8 31	»	Sólyom — — — — —	6 00	† 3 14
7 51	†8 39	»	Belényesörvényes — —	†5 53	† 3 05
8 07	†8 49	»	Borz — — — — — —	†5 43	† 2 54
8 13	8 59	»	Belényesujlak — — —	5 34	2 44
8 27	9 11	»	Belényessonkolyos — —	†5 22	† 2 32
8 41	†9 25	»	Városfenes — — — —	†5 11	† 2 19
9 08	9 44	»	Belényes — — — — —	5 01	† 2 08
9 19	†9 54	»	Dragánfalva — — — —	†4 42	† 1 43
9 35	10 10	»	Kisszedres — — — —	4 31	1 31
9 49	†10 18	»	Rény — — — — — —	†4 14	† 1 18
10 08	†10 34	»	Biharlonka-Rézbánya — —	†4 03	† 1 03
10 24	10 49	Érk.	Vaskóh-Körösbarafalva — —	Ind. 3 53	12 50

Vésztő—Kötegyán—Pusztahollód.

Vv.	Vv.	Oda. — Vissza.		Vv.	Vv.
6 18	5 15	Ind.	Vésztő — — — —	Erk. 9 20	4 51
6 36	5 33	»	Okány — — — —	» 9 02	4 31
6 52	5 48	»	Nagygyanté — — — —	» 8 43	4 12
7 01	5 57	»	Sarkadkeresztúr — —	» 8 33	4 01
7 15	6 12	»	Méhkerék — — —	» 8 15	3 42
7 23	6 19	érk.	Kötegyán — — — —	ind. 8 06	3 32
8 01	6 50	ind.	Kötegyán — — — —	érk. 7 19	2 25
8 14	7 11	»	Pósapuszta — — —	» 7 07	2 11
8 33	7 29	»	Illye — — — — —	» 6 57	2 00
8 47	7 41	»	Csegőd — — — —	» 6 34	1 40
8 57	7 51	»	Erdőgyarak — — —	» 6 25	1 30
9 06	8 01	»	Árpád — — — —	» 6 16	1 20
9 21	8 17	»	Feketebátor — — —	» 6 06	1 09
9 35	8 32	»	Feketetót — — — —	» 5 44	12 46
10 00	9 17	»	Tenke — — — — —	» 5 12	12 24
10 20	9 46	»	Körösmart — — — —	» 5 —	11 58
10 32	9 58	»	Tenkemocsár-Gyanta —	» 4 51	11 46
10 42	10 11	érk.	Pusztahollód — — —	ind. 4 40	11 34

Szombatság—Venterrogoz—Bihardobrosd.

Vv.	Tvsz.	Oda — Vissza.		Vv.	Tvsz.
7 06	7 50	ind.	Szombatság-Venterrogoz —	érk. 6 33	3 55
7 35	†8 19	»	Nánhegyes — — —	ind. †6 06	†3 28
7 45	8 29	érk.	Bihardobrosd — — —	ind. 5 56	3 18

Nagyvárad—Békéscsaba—Szeged—Arad.

Szv.	Mv.	Szv.	Mv.	Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.		Vv.	Szv.	Mv.	Mv.	Szv.	Szv.
6 02	8 01	10 10	1 13	4 45	7 50	ind.	Nagyvárad —	érk.	8 28	9 40	12 05	3 10	4 00	8 15
6 12	8 13	10 20	1 25	4 56	8 03	»	Össipuszta —	ind.	8 14	9 29	11 52	2 57	3 49	8 02
6 29	8 33	10 38	1 48	5 15	8 23	»	Váradless —	»	7 54	9 12	11 30	2 35	3 33	7 42
6 —	8 44	10 46	2 00	†5 25	†8 32	»	Gyapju — —	»	†7 40	— —	11 14	†2 20	3 22	— —
— 44	9 03	10 53	2 19	5 34	8 —	»	Cséffa — —	»	7 30	8 54	11 03	2 10	3 15	7 30
— —	†9 13	— —	2 31	— —	†9 02	»	Püspökradvány	»	†7 17	— —	10 38	†1 47	— —	— —
— —	†9 20	— —	2 39	— —	†9 10	»	Madarász —	»	†7 09	— —	10 30	†1 40	— —	— —
7 08	9 27	11 20	2 51	6 02	9 30	»	Nagyszalonta —	»	7 02	8 31	10 22	1 33	2 51	7 42
— —	†9 40	— —	3 07	— —	†9 44	»	Pusztabarmód —	»	†6 55	— —	10 05	†1 16	— —	— —
7 28	9 59	11 38	3 27	6 24	9 58	»	Kötegyán —	»	6 11	7 54	9 52	†1 04	2 32	6 47
7 39	10 11	11 49	3 40	6 33	10 11	»	Sarkad —	»	5 54	7 41	9 29	12 44	2 22	6 37
7 47	10 23	†11 58	3 53	†6 42	10 23	»	József szanat. —	»	5 46	— —	9 15	12 30	†2 12	†6 25
— —	†10 27	†12 05	3 58	†6 45	10 28	»	Gyulai városerdő	»	5 36	†7 26	9 10	12 25	†2 08	— —
7 58	10 39	12 18	4 12	6 57	10 41	»	Gyula — —	»	5 25	7 18	8 56	12 14	2 01	6 14
— —	†10 51	— —	4 27	†7 05	†10 56	»	Biczere — —	»	†5 05	†7 06	8 36	†11 58	— —	— —
8 17	11 04	12 37	4 42	7 18	11 14	érk.	Békéscsaba —	»	4 50	6 56	8 18	11 43	1 38	5 52
— —	12 12	3 29	6 54	9 00	— —	érk.	Arad —	ind	— —	5 09	— —	8 18	11 25	4 16
10 45	2 43	4 22	9 46	11 01	7 40	érk.	Szeged-Rókus —	ind.	8 22	3 30	— —	— —	10 59	2 44

Nagyvárad—Gyoma.

Szv.	Vv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Vv.
6 19	1 48	ind.	Nagyvárad — — —	érk. 9 23	8 27
6 33	2 02	»	Ossipuszta — — —	» 9 06	8 11
6 51	2 18	»	Uj-Palota — — —	» 8 48	†7 53
7 05	2 30	»	Körösgyires — — —	» 8 33	7 40
†7 19	†2 43	»	Vize-gyán — — —	» †8 17	†7 24
7 26	2 50	»	Körösszeg — — —	» 8 11	7 18
7 37	3 00	»	Körösnagyharsány —	» 7 59	7 07
7 57	3 19	»	Körösszakál — — —	» 7 48	6 56
8 14	3 35	»	Nagytótipuszta — —	» 7 22	6 30
8 26	3 47	»	Komádi — — — —	» 7 10	6 18
8 44	4 04	»	Ihráz — — — —	» 6 52	5 59
9 17	4 32	»	Kótpuszta — — —	» 6 38	5 45
9 42	5 01	»	Vésztő — — — —	» 6 13	5 20
10 25	5 41	»	Szeghalom — — —	» 5 44	4 32
10 41	5 56	»	Körösladány — — —	» 5 15	3 57
10 58	6 12	»	Kéthalom — — —	» 5 02	3 40
11 42	6 38	»	Dévaványa — — —	» 4 47	3 35
12 00	6 55	»	Őzedmajor — — —	» 4 17	2 55
12 23	7 18	érk.	Gyoma — — —	ind 3 50	2 30

Székelyhid—Margitta—Szilágysomlyó.

Vv.	Szv.	Szv.	Oda — Vissza.		Szv.	Szv.	Vv.
9 24	2 27	6 40	Ind.	Székelyhid — —	Erk.	6 52	2 06	5 51
9 45	2 48	7 01	»	Kiskereki-A.-vására —	»	6 34	1 48	5 32
10 08	3 09	7 21	»	Apátkeresztur — —	»	6 13	1 28	5 10
10 22	3 22	7 35	»	Vedresábrány — —	»	5 56	1 14	4 47
10 32	3 32	7 45	»	Monos-Petri — —	»	5 46	1 04	4 36
10 52	3 57	8 04	»	Margitta — — —	»	5 36	12 55	4 25
11 06	4 10	8 17	»	Érábrány — —	»	5 17	12 34	3 44
11 15	4 20	8 27	»	Széltalló — — —	»	5 08	12 25	3 34
11 25	4 29	8 37	»	Szotdobágy — —	»	4 50	12 17	3 24
11 39	4 42	8 50	»	Bályok — —	»	4 47	12 05	3 11
11 57	5 04	9 12	»	Berettyószéplak —	»	4 35	11 53	2 58
12 14	5 22	9 30	»	Márkaszék — —	»	4 00	11 29	2 31
12 24	5 32	9 40	»	Ipp-Zoványfürdő —	»	4 00	11 21	2 21
12 45	5 51	9 59	»	Szilágynagyfalu —	»	3 43	11 56	2 03
1 06	6 14	10 22	Érk.	Szilágysomlyó —	Ind.	3 18	10 45	1 29

Nagyvárad—Ermihályfalva.

Vv.	Szv	Szv.	Oda. — Vissza.		Szv.	Szv	Vv.
7 18	12 18	4 30	Ind.	Nagyvárad —	Erk.	9 01	4 05	8 35
7 31	12 44	4 43	»	Biharpüspöki —	»	8 49	3 52	8 21
7 55	1 05	5 01	»	Bihar — — —	»	8 29	3 33	8 01
8 22	1 26	5 23	»	Paptamási —	»	8 13	3 17	7 45
8 36	1 39	5 35	»	Gyapoly — — —	»	7 53	2 56	7 15
8 56	1 53	5 48	»	Bihardiószeg — —	»	7 40	2 42	6 59
9 09	2 05	5 59	»	Nagy-Kágya — —	»	7 28	2 29	6 43
9 36	2 24	6 18	»	Székelyhid — —	»	7 17	2 17	6 30
9 50	2 44	6 37	»	Érselénd — — —	»	6 51	1 50	5 58
10 14	2 58	6 50	»	Érsemién — — —	»	6 38	1 36	5 44
10 30	3 12	7 03	Erk.	Ermihályfalva —	Ind.	6 25	1 22	5 30

Debrecen—Nagyvárad.

Szv.	Szv.	Szv.	Oda. — Vissza.	Szv.	Szv.	Szv
4 45	12 17	4 08	ind. Debrecen érk.	7 01	2 39	8 1—
			» Szepes-Telegdi-sósfürdő «	6 43	2 21	8 22
5 01	12 33	4 24	» Mikepércs »	6 37	2 15	8 16
5 06	12 39	4 29	» Sáránd »	6 31	2 09	8 1—
5 13	12 48	4 37	» Derecske »	6 16	1 54	7 54
5 30	106	4 54	» Derecske v.-tér »	6 06	1 44	7 4—
5 35	112	4 59	» Konyár »	5 51	1 29	7 3—
5 52	130	5 15	» Sándoros »	5 41	1 19	7 2—
601	139	5 24	Konyári sóstófürdő	5 30	1 12	7 1—
607	149	5 30	» Bajonta »	5 24	1 07	7 0—
624	200	5 48	» Pocsaj-Esztár »	5 19	1256	6 57
644	220	6 08	» Kismarja »	5 07	1244	6 45
658	234	6 23	» Nagykereki »	4 48	1225	6 2—
705	243	6 31	» Nagyszántó »	4 40	1217	6 1—
714	254	6 40	» Nagyzomlin »	4 29	1210	6 0—
742	313	706	» Biharpüspöki »	4 18	1155	5 3—
756	328	721	érk. Nagyvárad ind	4 04	1142	5 1—

Sáránd—Nagyléta—Vértes.

Vv.	Vv.	Vv.	Oda — Vissza.		Vv.	Vv.	Vv.
952	319	814	Ind.	Sáránd — — —	Erk.	505	1140	543
1002	329	825	»	Hajdubagos — —	»	456	1232	544
1016	343	836	»	Hosszupályi — —	»	443	1219	531
1027	353	845	»	Monostorpályi — —	»	433	1208	520
1045	411	902	Érk.	Nagyléta-Vértes —	Ind.	417	1250	502

Az idő középeurópai idő szerint. A vastag számok gyorsvonatot jelentenek. A este 6^{00} órától reggeli 5^{59}-ig terjedő idő a percek aláhuzásával van jelezve. Gy.v. = gyorsvonat. Szv. = személyvonat. Mv. = motorvonat. Vv. = vegyesvonat. Tvsz. = tehervonat személyszállitással. † — a vonat feltételesen megáll.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY" árai!

Körözspart, Lévay-palota. **Figyeljen az árakra.**

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	36 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 » francia szájvíz	25 »	1 tégely Margit crém	40 »	1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 » száj szagtalanító	50 »	1 » Diana crém	66 »	1 valódi serte hajkefe	70 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	66 »	1 dublé bajuszkefe	20 »
8 » Thymol »	20 »	1 dob Lickner puder	36 »	1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 » Stomatin	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »	1 körömkefe	05 »
1 » tégely Odontin fogpaszta	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »	1 surolókefe óriási	20 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »	1 surolókefe kisebb	10 »
1 üveg Picavan	96 »	1 fekete champos	12 »	12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 üveg Bay Rum	35 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » Jera violette brillantin	30 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »	1 » cipőfényesitő flanel	20 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	26 »	1 » Jurigatem Zománc	30 »
1 » folyékony brillantin	50 »	1 » » Speick szappan	26 »	1 mtr vörös gumiecső	60 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	36 »	Egynegyed Ko Brunz watta	35 »
1 » » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	26 »		
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 »	1 » Beloderma kézfinomító			
		1 üvegtégely tejcrém	20 »		305

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemü betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

TÁTRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mülakatos munkákat, vizvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőmüveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó műhelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

A világhirü

Málnási borviz

a legjobb és legolcsóbb, a legelőkelőbb orvosok által ajánlott természetes savanyu ásványviz. A málnási borviz üdit, étvágyat gerjeszt és elősegiti az emésztést. Kitünő hatásu hülés és köszvénynek valamint elkerülése a járványos betegségeknek. Ezen világhirü gyógyhatásu ásványviz kapható minden üzletben.

Főraktár: **Altmann és Társai**
bor és pálinka kereskedése Nagyvárad, Torna-u.

Telefon 1067.

Literje 24 fillér, 10 üveg megrendelésnél házhoz szállitjuk. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,

villany felvételei speciálitása
:-: utólérhetetlen. :-:

LANGEN és WOLF motorgyár

Fióktelepe: Nagyvárad, Kossuth-utca 7. sz.

Telefon-interurbán: 10—74.

Eredeti világhirü OTTO motorok.

Szakmérnök kiküldetése dijmentes. **Kérje dijtalan árjegyzékeinket.**

Benzinmotorok és lokomobilok. Szivógáztelepek. Uti mozgonyok. Eredeti **DIESEL nyersolajmotorok**. Teljes cséplőgarniturák. Leipzigi **famegmunkálógépek** és asztalos mühely berendezések. Teljes **malomberendezések**, gazdasági malmok és takarmánykamrák. Gazdasági gépek. Téglagyári és ipari berendezések.

Jég és hűtőtelepek. Müszaki czikkek.

Állandó gépkiállitás.

Szent László-nyomda részvénytársaság, Nagyvárad.